

Fodor Kiss Júlia írásai

Mácsonya

Nincs még egy hely a világon, ahol az a nyugalom, szabadságérzés kerítene hatalmában, mint szülőfalum határában egy búzatábla látványa. Nézem a végtelen határt ott, ahol az ég a földdel összeér, és tudom hazaérkeztem.

Itt a hegyek, dombok, gyűrődések lágyan elsimulnak. A tájat nem törik meg sziklák, az ég felé törő magasságok, a nyáron is havas hegytetők. Szelíden elterül a termékeny feketeföld, ahová az őseim izzadsága hullt. Itt, ahol a tekintet is szabadon szárnyalhat, úgy érzem, haza érkeztem, az Isten tenyerében vagyok.

Úgy érzem ezer év telt már el azóta, mióta máshol élek, de a gyermekkorom vidéki emlékei gyakran mellém telepednek, elringatnak, megelevenednek.

Nyár volt, a falu határt felperzselte a nap melege. A hőség ott remegett a mezők felett, már a fák árnyékai sem adtak semmi megkönnyebbülést, egy kóbor szellő sem hozott enyhülést. A perzselő hőség uralta az egész tájat, elterpeszkedett és kinyújtózott kissé, mintha soha nem akarna elhagyni a végtelen síkságot. Győzött a mező felett, az emberek felett, még a kutyák is lógó nyelvvel próbáltak árnyákba húzódni. A kitikkadt Ugaron mély repedések húzódtak, ide menekültek a hőségtől megszedült bogarak. És én gyerekként ezen a területen bókásztram, nyáron, ősszel, télen, tavasszal, amikor csak tehettem. Néztem, kutattam ezernyi csodáját, szépségét, az életnek.

A búzatáblák szökén terültek el a tájban, az érett kalászosok meghajolva viselték terhüket, az érett magokat. A férfiak naptól barna, izmos és szikár testén végigfolyt a veríték, ahogyan a kaszájuk ütemesen meglendítve vágta az életet adó búzát. Hajnalkor kezdték az aratást, és tizenegy óráig alig álltak meg. Néha felegyenesedtek, és nagyot kortyoltak a bádogkulacsból.

Délután kettőig volt az ebédszünet. Az asszonyok homlokukra húzott kendőkkel igyekeztek, a legnagyobb kánikulában vitték az ebédet az aratóknak.

A nyarak forrók voltak és többnyire eső nélküliek. Minden eső után kiáltott, a kukoricatáblák, a veteményesek, a növények a háztáji gazdaságokban. A hetekig tartó hőség felperzselte mindent. A felnőttek aggódva kémltek a felhőtlen égboltot, de a nap melege a mezők felett ringatta a tovaszálló sóhajtásukat az ég és föld között remegő délibábnak.

Az Ugar, parlagon hagyott mélyen fekvő terület, közepén egy bombatölcsér. Amikor megérkezett a várva várt eső, a föld nem tudta elnyelni az égi áldást, a bombatölcsérben gyűlt össze. Itt békák éltek, néha kiültek a nagyra nőtt lapulevéltre és dülledt szemmel kutattak pókok, meztelen csigák után. Az Ugaron megélő növények buján nőttek, szabadon a természet saját törvénye szerint. Különböző növényeknek: kamilla, katángkóró, pitypang, bogáncs, csalán, lapu, szarkaláb, búzavirág, pipacs, orvosi szappanfű, mácsonya és még ezernyi növénynek adott helyet ez a parlagon hagyott földterület.

Láttam a fecskék megérkezését tavasszal és a költözésüket ősszel. Láttam nyáron, ahogyan a héják, vércsék, réti sasok keringnek az Ugar fölött élelem után kutatva.

Ősszel, lovas kocsival hozták haza a kukoricát a határból, a Pap tag, a Jánosi tanya, Szárazbő, Rákhát, Hídvég, a Rívó part felől, mikor merre volt a kukoricaföldünk. Apukám hajtotta a lovakat, mosolyogva ült a bakon.

Nem felejttem el a mosolyát, győztesek mosolyognak így, akik hittek a kemény munkában. Ezt az önmagát nem kímélő hitet és szeretetet hagyták örököül ránk a szüleink.

Apám visszavitte a szekeret a csárdaudvarba, megsimogatta a lovakat, jó munkát végeztek. Szerette az állatokat.

Már késő estére járt az idő, amikor a kukoricacsöveket fosztottuk a csuhájától, de még elég meleg volt ahhoz, hogy kint lehessenek a gyerekek is az udvaron. Segítettünk mi is. Az egész család, a szomszédok, rokonok összejöttek, hogy hamarabb készen legyen a munka. A viharlámpa fénye a nyári konyhánk faláról bearanyozta a kukoricát fosztó emberek arcát. A felnőttek nem szóltak ránk akkor sem, ha játszani kezdtünk. Minden gyerektől, csak annyi

munkát vártak el, amit elbirt, amiben örömét lelte. Hátra vettem magam a kukorica fosztásába, ami engedelmesen, mint egy ág terült el alattam. Néztem a csillagokat, gyönyörködtem az égbolt kupolájában és kacagtam. Boldog voltam. Kacagnom kellett, amikor egyik-másik testvérem huncut csillogással a szemében kikukkantott a kukoricaháncs alól.

Amikor már kezdtünk elfáradni, elcsendesedtünk, belebújtunk a háncs közé, és hallgattuk a felnőttek beszélgetését. Mivel a gyerekzsivaj megszűnt, a felnőttek bátrabban beszélgettek mindenféle dologról, történetekről, amit nagyon szerettünk hallgatni. Nagyon sok történet megmaradt az emlékezetemben, életekről, sorsokról, hajdan élt emberekről.

Amikor jó termés lett, a felnőttek az Isten áldásának tekintették az időjárást.

Késő ősz volt, és az ősz nyomában ott loholt már a tél. A rongyos szürke felhőkből ömlött az eső, és hideg szél cibálta a kapunk melletti orgonafát. Én bámultam ki az ablakon, néztem, ahogyan ellepte a sötétség a környező világot. Édesanyám az ámbitus alatt ült egy kopott kabáton, és tömte a libákat. Apám, vagy a bátyám vitte és hozta a nagy fehér, vergődő szárnyasokat. Eladásra szánták, mert kellett a pénz a megélhetésre.

A házunk oldalsó ablakából az Ugarra nyílt a kilátás. Télen álmodó csend borult a világra. Köd békétlenkedett a házak között, és a kerítésen varjak károgtak. A kutyánk csaholására felrebbentek, és kicsit arrébb egy facsoport ágaira telepedtek. A házak nehéz hókucsmában guggoltak egymás mellett. Apám a nagy hóesésben baktatott, dolgozni ment a tehenészetbe. Anyám a tehénkénket fejte az istállóban, majd megjelent a friss tejjel.

Úgy éreztem nem történik semmi abban a hófedte világban, csupán az angyalok rajzolnak naponta más mintázatú jégvirágot az ablakainkra. Üzeneteknek véltem, azt hittem mesék, történetek rejtőztek a mintázatok mögött.

Tavasszal újra éledt minden, és az emberek töretlen hittel, akarattal mentek nap, mint nap a földekre, elvetni a magokat.

Reggel amint felébredtem, és kiléptem a köpönyegajtón, az apám egy pillanatra megállt a munkájával, és köszönt.

Ahogyan ezt a két szót kimondta: jó reggelt, még most is a fülemben cseng. Ennek a két szónak hangsúlya, dallama volt, színe és még illata is, amit mindig apám mosolya kísért. Mosolygott a szeme, az arca, még a hangja is.

A szüleim mindig hajnalkor keltek, munkával köszöntötték a felkelő napot. Nehéz életük volt, de soha nem panaszkodtak. Egy letűnt világ képei, illatai, emlékei, mozdulatai tolakszanak elő az emlékezetemben a boldog és szabad gyermekkorról, amit a rohanó idő már rég maga mögött hagyott.

Korán elkerültem otthonról, hogy szakmát tanuljak. Sokszor hazatértem, és míg nyáron várakoztam a városi buszmegállóban, a hőmérő higanyszála megközelítette a negyven fokot. A betonépületek, az úttest aszfaltja ontotta a melegét. A megállótól nem messze néhány fa sínylődött az elviselhetetlen hőségben. A gyökerei áttörték az út aszfaltját, utat kerestek maguknak, hogy élni tudjanak. Így éltem én is ebben az ékszerdoboz szépségű kisvárosban.

Felnőttként magába zárt a város rohanó világa, és a panelrengeteg. Hiányoztak a növények, a fű között meghúzódó ezernyi élet csodája, de kitartó munkával otthont kellett teremteni, és a gyerekeimet nevelni. Bárhol és bármilyen sok munkával kellett megteremteni az élethez szükséges anyagiakat, soha nem panaszkodtam. Magammal hoztam örökségül a kitartó akaratot és a szeretet erejét, onnan, ahol a föld az éggel összeér.

Sokat változott a világ, és ez így van jól. Gépek aratják az életet adó búzát, traktorok szántják a feketeföldet. Az időjárás nem mindig kegyes az elvetett maghoz, a virágzó gyümölcsfákhoz úgy, mint régen.

Aki tehette elköltözött a faluból, vagy a közeli városba jár dolgozni, ingázik, vagy még távolabb szaladt a megélhetés után. Keveseknek adatik meg, hogy helyben tudjanak dolgozni. Nem él már itt csak néhány távolabbi rokonom, ismerősöm.

Utazom hazafelé. A buszon a fiatal útitársaim lehajtott fejjel, kitartó figyelemmel nézik az okostelefonjukat. Magával ragadta őket a rohanó világ, a technika fejlődése, én bámulok ki a busz ablakán.

Ősz van, az ég alján felhők takarják a napot. A tücskök már eltették a hegedűjüket, a költöző madarak is rég elrepültek a kéklő messzeségbe. Körbeölel a végtelen síkság. Ameddig a szem ellát, a tekintetemmel én is magamhoz ölelem a tájat. Majd megpillantom, a dér megágyazott magának a még zöldellő részeken, és egy elszáradt fa ágain fennakadt a pókhálón. A még fel nem szántott tarlón egy-egy vadnyúl üti fel a fejét, majd egy fácán tűnik fel hirtelen. Látok egy traktort a földeken, majd a távolban is gépeket észlelek. Szántanak, az őszi földeken, a gépek fekete barázdát húznak maguk után. Újraírják a vidék életét, ami ma sem sokkal könnyebb.

Beérek a faluba. Leszálok a buszról, és lassan sétálok a hosszú egyenes utcán. Megsimogat az őszi szél, és valahogyan ettől bepárasodik a szemem. Sok az üresen ásító ház, és sok portán a gyom vert tanyát. Kihaltnak tűnik a település, az emberek behúzódtak a házaikba. Csupán néhány gyerek fogócskázik egy elhagyatott telken. Örömmel tölt el, hogy hallom a gyerekek csilingelő kacagását. Boldognak és szabadnak látom őket. Bízom abban, hogy ők is meghallják reggel a pacsirta énekét, a fecskék csiripelését, látják a madarak röptét a végtelen kék égen, megcsodálják a katángkóró kékjét, a mácsonya virágát. Remélem, boldog gyerekkort kapnak ők is ettől a vidéktől, ami végigkíséri őket egy életen át.

Egy üres porta mellett haladok el, a rajta álló ház már rég térdre rogyott, leomlott, megadta magát az enyészetnek. Maga alá temetett egy küzdelmes korszakot.

Őszi szél játszik az Ugaron nőtt mácsonya leveleivel, majd megtépázza kissé, és a magok lehullnak a termékeny feketeföldre. Az őszi eső elsiratja, majd a mácsonya avarrá válik, de jövőre a magok életre kelnek a természet vad akarata szerint.

Örökségem

Ülök a gép előtt és próbálok a lényegre szorítkozni, azon tűnődöm, hogyan fér bele egy nehéz életút ötezer karakterbe. Tisztán és világosan emlékszem apám minden egyes szavára.

Hogyan fér bele az orosz tél dermedt hidege, a hazatérés édes álma, amit ébredéskor tovaűznek a kemény parancsszavak a fabarakk ajtajában. Apám ereje a szeretetből fakadt, a hitéből, hogy egyszer hazatér a fogságból. Ez tartotta életben.

Ritkán mesélt azokról az időről, akkor is csak nekünk. Nem panaszképpen mondta, inkább visszaigazolásként, hogy lám csak érdemes volt a túlélés érdekében meginnia azt a zavaros lötytyöt, amit a hadifogolytáborban kapott. Érdemes volt jelentkezni különmunkára, mert akkor kapott egy ibrik tejet egy fél szelet fekete kenyérrel. Kellett a túléléshez. Elmesélte, hogy elfagyott mindkét lába, és egy szintén hadifogoly magyar orvos mentette meg az amputálástól, mert ellátta tanáccsal, kenőccsel, kötszerrel, amivel csak tudta. Hazafele az úton a foglyokat szállító marhavagonban sorra haltak meg az emberek. Amikor a vagon megállt, a foglyokkal rakatták le az elhunyt társaikat. Sokan feladták.

A mindent eltöltő öröm, hogy megpillantották a hazai tájakat, hamar elröppent, amikor a vagon résein át látták, hogy a szerelvény elhagyja a hazájukat. Németországba, egy amerikai táborba vitte őket a vonat, hogy megerősödjenek. Egy hónapig tartották ott őket, mire végre hazatérhettek.

Amikor Pesten leszállt a vonatról, az állomáson igazoltatták. Megkérdezték hány hold földje van, az apám megmondta az igazat, hogy neki csak a két keze van, amivel dolgozni tud. Elengedték. Huszonöt kilométert kellett megtennie éjszaka a csikorgó hidegben a nagymamám házáig, ahol sötét volt, életnek semmi jele mutatkozott. Az édesanyja akkoriban nem gyújtott világosságot, csendben a hideg szoba döngölt padlóján térdepelt egy szentkép előtt és imádkozott. Imádkozott a fiáért, akiről már egy éve nem kapott hírt. Édesapám bekopogtatott a szomszédba, hogy érdeklődjön az övéiről. Talán akkor az egyszer félt az életében. A szomszédok nem ismerték meg, mert az egy méter nyolcvanöt centiméter magas fiatalember negyvenöt kiló volt. Áthívták az édesanyját, de nem árulták el neki, hogy miért hívják. A szomszédok, hitték is meg nem is, hogy jóval a háború után megjelenő ember a Juli néni fia, hiszen előtte ismerték. Nagymamám megállt a pitvarban és nézte a szobában beszélgető embert. A hangjáról ismerte meg. Sírva, nevetve rohant be hozzá, hogy végre átölelhesse az élve maradt egyetlen fiát. Apám tizenhat esztendő öccsét lelőtték a falu határában a többi elhurcolttal együtt.

Apám az ikertestvére keresésére indult, és amikor megtudta, hogy a súlyosan sebesült testvérét a Tiszába lökték, ott a zajló, zavaros Tiszánál határozta el, ha megnősül, neki sok gyereke lesz.

Megtalálta azt a szép szőke lányt, akit még kilencvenéves korában is szeretett, még akkor is, amikor már az édesanyám harminc éve nyugodott a kömlői temetőben. Hittek az igaz szóban, az igaz érzésekben, a munka erejében. Soha nem irigyelték és nem kívánták el mások életét, vagyonát, sorsát.

Emlékszem, borús, hideg őszi napokra, amikor az édesanyám egy kopott kabáton az ámbitus alatt tömte a lábát, mert szebb és melegebb ruhákról álmodott nekünk.

Emlékszem a tikkasztó nyarakra. A levegő remegett a nyári forróságtól. A hófehérre meszelt vályogfalak ellenálltak a nap hevének, de a férfiak – közöttük az apám is újra és újra lendítette a kaszát az aranyló, életet adó búzatáblában.

Emlékszem, hideg téli estéken az apám a sparhelt mellett állt, és felolvasott a magyar és világirodalom remekeiből az édesanyámnak, amíg ő a vacsoránkat kavargatta a tűzhelyen. Mi hatan csendben hallgattuk. Apám néha megmelengette a két nagy dolgos kezét a kemencénél, amikor a kenyér sült, a mindennapi kenyerünk, amiért nagyon sokat kellett dolgozniuk. Apám

csontjai élete végéig emlékeztek az Azovi-tengerpart mellett fekvő Mariupolban elszenvedett télre. Mégis megelégedett volt az életével. Volt idő, amikor a családtól távol kellett munkát vállalnia, hogy élni tudjunk. Úgy éreztem, ilyenkor nélküle, csak ténfereg az idő. Szegények voltunk, sokan lenéztek ezért bennünket, de én ezt akkor nem éreztem, mert volt egy hely a világon, ahol feltétel nélkül szerettek, és nem is foglalkoztam vele, egyébként is olyannak éreztem magam, mint a többi gyerek.

Megtanították a szüleim, ha korán kelek, meglátok még a felkelő nap mellett egy fénylő csillagot. A szívós kitartó munka volt ott minden napon, ami a szeretet bölcsőjéből kelt fel minden hajnalon. Megtanították ők nekem, a család a feltétel nélküli szeretet szigete, ahonnan erőt meríthetek. Köszönöm nekik az életet, megmutatták a szeretet erejét, ami mindig is éltetett. A szeretet képessége az örökségem. Mégis, ha találkozom a törtetéssel, az érdekkal, a képmutatással, az nem az én világom.

Ember a hóviharban

Nagy pelyhekben esett a hó, olyan nagyokban, amelyet én még elképzelni sem tudtam. Kömlő határát már betakarta a jótékony hófehér takaró. Az ablakban kucorogtam, és néztem, illetve néztem volna, ha egyáltalán látni lehetett volna ezen a nagy fehérségen kívül valamit. Édesanyám hozzákezdett a kalácssütéshez. Ez elterelte a figyelmemet. Figyeltem, ahogyan dagasztotta a tésztát. Már éreztem a kisült kalács ízét, illatát. Bámultam édesanyámat, és rájöttem, ha egy szóval kellene jellemeznem, csak azt mondhatnám rá: tiszta. Tiszta volt, ami a keze közül kikerült: minden, a petróleumlámpa üvege, az étel, amit készített, a ruhanemű, amit kimosott és minden más is, amihez hozzáért. Tiszta volt a bőre és gyönyörű, és kicsit kipirult, ahogyan a tésztát dagasztotta. Mindene tiszta volt, a lelke, és a szó is, amit kimondott. Még engem is tisztává tudott varázsolni, hiába ugrottam bele az ugar legnagyobb pocsolyája kellős közepébe. És mértéktartó is az én anyukám, nagyon jól tudja, mennyi elég nekem, mennyi az én részem. Ezt a kalácsot, amit most süt, biztosan mind meg tudnám enni. Ő kiteszi mindenkinek a részét, így mondja: részét, és mosolyog. Mindenki megkapja hát a maga adagját, és én nem tudom, hogyan van az, de az mindig elég nekünk.

Az öcsém a bölcsőben feküdt, a bátyám néha ringatta. Édesanyám már kora reggeltől dolgozott, mint mindig.

– Ma lehet, haza jön apátok – mondta mosolyogva. – Holnap már karácsony lesz, jön a Jézuska – tette még hozzá.

Nem mindig ért ide a Jézuska hozzánk a falu legutolsó házába a sok teendője miatt, de abban biztos voltam, hogy az apám hazaér.

– Mikor jön már? – kérdeztem, és valami öröm magocska moccant meg bennem, ami az idő múlásával egyre növekedett, és néhány óra múlva már alig fért a mellkasomban.

– Nem tudom, kicsim, mert nagyon esik a hó és neki Tarnaszentmiklósról gyalog kell hazajönni. Nem jött jókor ez a nagy hóesés, szegény apátok, most fáradtan, kimerülve taposhatja a havat.

Az óra hazug mutatója olyannyira lelassult, hogy szinte már meg is állt. Úgy éreztem, már ezer éve várok és várok. Megebédeltünk, és még mindig várakoztam. Édesanyám lefektette az öcsémet, dúdolgatott neki. Ez az édes dallam engem is majdnem elaltatott, de az öröm magocska és a tudat, hogy édesapám ma hazajön, nem engedte, hogy lecsukódjon a szemem.

Anyukám kiment és ellátta az állatokat, megfejté a tehénkénket, a bátyámmal együtt tűzrevalót hoztak be. Az idő sajnos megváltozott, a hó sokkal kisebb pelyhekben esett, szinte olyan apró volt, mint a liszt. A szél elkezdte tépázni a kapunk mellett álló orgonafát, majdnem lecsavarta az ágát. Ahogyan az idő egyre mostohább lett, Édesanyám arca is egyre aggodalmasabbá vált.

– Remélem és bízom benne, hogy apátok nem indult el ebben az ítéletidőben!

– Remélem – mondta a bátyám és barna szemeiben aggódás tükröződött.

– Remélem – mondta a nővérem is.

Elcsodálkoztam azon, hogy a testvérem hajában a fehér masni még mindig úgy állt, mintha anyukánk most kötötte volna bele. Biztos nagyon várja ő is az apukánkat, gondoltam magamban, és saját masnim jutott az eszembe, ami már rég kicsúszott, nem tudtam hol van, csak azt tudtam, ez az öröm magocska nem hagy nyugodtan.

– Remélem, elindult – mondtam ki kicsit haragosan. – Apukám a legerősebb, neki ez a kis hóesés meg sem kottyán, ő ezt vígan legyőzi!

Hát úgy látszik, egyedül maradtam a hitemmel. Részemről itt már több szónak nem volt helye.

Lassan szürkülni kezdett, a hideg egyre csak nőtt, amint az este közeledett. Ahogy kinéztem az ablakon, a nagybátyámék házát már alig lehetett látni, lassan teljesen befedte a hó. A házak úgy guggoltak egymás mellett, mint a megfáradt öregemberek fehérben.

Édesanyám fát rakott a tűzre, egy pillanatra megvilágította az arcát a fellobbanó láng, feltette a kályhára a vacsorát, valamint Édesapám részét az ebédből.

– Édesanyám, én kimegyek és elkotrom a havat! – szólalt meg a bátyám, és azon nyomban öltözni kezdett.

– Nagyon hideg van, kisfiam – figyelmeztette édesanyánk szelíden. Feltűnt nekem, hogy most az anyukám szigorú kis kontyából kiszabadult egy tincs, de nem törődött vele. Ott repkedett búza szökén a halántékánál. Ilyen nemigen szokott megesni, mert mindennek és mindenkinek a helyén kellett lennie.

– Várj! Kiteszem a lámpát az ablakba, hogy apátok meglássa, és megyek én is!

– Szerintem ott jön apátok. Látom az ablakból – mondta, és egy kis fekete pontra mutatott a fehér hómezőn.

– Szerintem az nem lehet – mondtam. – Kisebb, mint egy kis kutya! Az nem lehet az apukám!

Már senki nem hederített rám. A bátyám a havat lapátolta, nagyon gyorsan haladt.

Édesanyám a berliner kendőjét terítette magára és két csücskét hátul megkötötte.

A nővérem az öcsémet etette cumisüvegből, aki közben felébredt.

A bátyám rohant vissza, kipirult arccal.

– Édesanyám, az a közeledő alak ember, de baj lehet, mert nagyon lassan vonszolja magát ebben a cudar hidegben. Biztos édesapám az! Édesanyám, engedjük el a kutyánkat, az gyorsabban odaér elé. Rám a kutya egyébként sem hallgat, főleg ebben a farkasordító hidegben.

Az ablakon át láttam, ahogy Édesanyám mutatja a kutyáknak a távoli pontot.

– Eredj! Siess! Ott van! Hozd haza! Vezesd haza!

A kutyánk, Kávé, okos barna szemű, szép rövid szőrű, karcsú kutya volt. Azt mondták rá, hogy korcs, de számomra sohasem volt korcs, ő volt a legszebb kutya a világon.

A kutya fülei a fejéhez tapadtak és teljes testhosszal futott. A bátyám és az Édesanyám, ahogy csak bírtak, siettek a süvítő szélben a mozgó alak felé.

En addigra nagyon elfáradtam, és el is szundítottam. Az öröm magocska kicsit visszahúzódott a mellkasomban, de még nem adott helyet a csalódásnak. Később arra ébredtem, hogy valaki a pitvar előtt veri a lábáról a havat. Aztán nemsokára kinyílt a szobánk ajtaja, és a kiszűrődő lámpafényben ott állt az apám.

– Édesapám! – A kis öröm magocska kiröppent a mellkasomból és engem is magával ragadott, mi az, hogy ragadott, lökött az ajtó irányába, egyenesen apukám kitért karjaiba.

Az arcára emlékszem, a nézésére. Fiatal volt, boldog, és nem láttam fáradtnak. Egy zsák volt a vállán, amit letett, hogy engem felemelhessen.

– Andris, itt egy bögre meleg tej, lassan igyad! Lassan terjedjen szét a meleg a gyomrodban, hiszen át vagy fagyva! Ül ide a kemence padkájára, majd szép lassan gyere a kályha mellé, most tettem rá fát.

Édesanyám lassan kezdte levetni az apám bakancsát és masszírozni a fagyott lábát. Én az apám ölében ültem és öleltem, olyan szorosan, ahogyan csak tudtam.

– Amikor megláttam a kutyát, az olyan erőt adott nekem! Olyan jó, hogy te vagy a feleségem, Vitkóczi Margit! – mondta az apám.

Mindig ugyanazzal, hangsúllyal mondta ki édesanyám nevét. A hangsúlya ezt a nevet felöltöztette a szeretet szívérvány színeibe, és még kilencven éves korában is ugyanolyan gyengédséggel ejtette ki az édesanyám nevét.

– Már attól félttem, feladod, Andris! Ilyen időben még a kutyát is kár kitenni!

– Mi soha nem adjuk fel! – mondta az apám mosolyogva.

Mi az, hogy jó, hogy ő lett a felesége, hát másképpen nem is lehet! Ez volt az utolsó gondolatom, amikor hirtelen elaludtam.

Másnap reggel korán ébredtem, mint mindig. Az ablakunkra jégvirágot rajzoltak az angyalok, meggyőződésem volt, hogy angyalok jártak itt. Közel mentem az ablakhoz, ki sem láttam a sok csodaszép jégvirágtól. Egészen közel hajoltam, a jégvirágok egy körben eltűntek, majd eltávolodtam, és a jégvirágok visszarajzolódtak azon a kis darabon is. Nagyon jól tudtam, egészen közel vannak az angyalok.

– Édesanyám, itt vannak az angyalok, egészen közel!

– Igen, itt vannak. Apád találkozott tegnap a Jézuska angyalaival.

– Igazán?

– Igazán. Nézd, abból a szép piros almából egy egész zsákkal küldött karácsonyra.

Észre sem vettem, hogy a másik ablakban négy gyönyörű piros alma van. Ez volt hát a zsákban, amit az apám cipelt!

– Akkor mi jók voltunk, és sokáig lesz nálunk karácsony, ha egy zsák almát küldött a Jézuska, és még mindig érzem, hogy egészen közel vannak az angyalai.

Ekkor lépett be az ajtón Édesapám, mert az állatokat látta el. Róluk is gondoskodni kellett.

– Igen, egészen közel – mondta az apám, és először az anyám szemébe nézett, csak aztán rám.

– Azért is tudok nyugodtan elmenni akár messzire is, hogy megkeressem a mindennapi kenyerünket, mert egy angyal mindig veletek van.

Leült egy székre, kezébe vette a kukoricamorzsolót, amit maga készített. Egy vastag erős bőrszík volt egy fadarabra erősítve, olyan, ami pontosan a tenyerébe fért. A fadarab kifelé néző oldala szögekkel volt kiverve, az akadt be a kukoricaszemekbe. Én szedtem össze a szemeket, ami nem a kosárba hullott, mert minden szemet meg kellett becsülni, amit a föld táplált, eső áztatott, a nap melege dédélgetett, és amit az emberek gondoztak.

– Édesapám, meséljen a mi angyalunkról, hiszen találkozott vele!

– Találkoztam – válaszolta, határozott hangon.

– Milyen? – kérdeztem kíváncsian.

– Szőke haja van a mi angyalunknak, egészen búza szőke, és a szemében csillagok ragyognak.

Édesanyám felé néztem, aki a tejet szűrte el a sajtárból. Egy pillanatra megállt a munkájával, ránk nézett, mosolygott, és megcsóválta a fejét. A felkelő nap sugara bekukucskált az ablakunkon, és megcsillant édesanyám búza szőke haján.

A testvéreim közben felébredtek. Az ablakhoz siettek a kifényesített almájukért. Anyukám és az angyalok is kifényesítik az almánkat, állapítottam meg magamban. Az öcsém is felébredt, de csak nyújtózott, mint egy kiscica.

Nemsokára az asztalhoz ültünk, ott volt már a tejeskávé és a kalács. Figyeltem Édesanyám mozdulatát, de nem rajzolt a kalácsra keresztet, mielőtt felszegte, mint a mindennapi kenyerünkre. A mindennapi kenyerünkért a szüleimnek nap mint nap nagyon sokat kellett dolgozni, hogy az asztalra kerüljön. Én a kalácsot jobban szeretem, suhant át a gondolat az agyamon, és azért nem is kell annyit dolgozniuk, mint a mindennapi kenyérért.

– Isten áldott, boldog karácsonyt mindenkinek! – mondta az anyám.

– Mindenkinek? – kérdezem kíváncsian.

– Mindenkinek a földön – mondta az apám, mielőtt a reggelihez kezdett volna.

Ezeket az emlékeket tegnap a testvéremmel idéztük fel. Az unokáimmal hallgattam, ahogyan mesélte a történetet. Minden emlék, érzés életre kelt bennünk. Néztem a testvéremet, akinek a lenyugvó nap sugara megcsillant az ősz haján.

Zsebre tett mosolyok

Feltámadt az őszi szél, és halkán összesúgtak az eperfáról hulló levelek. Néztam a földre hulló aranyló levelek táncát, és tudtam már messze jár a nyár, megérkezett az ősz. Az eget szürke felhők tartották fogságban, elrejtve a napot, és a szél szabadon száguldozott az ugar felett, hirdetve a tél közeledését. Az eperfánk csupasz ágaira telepedett egy-egy varjú, és károgott. A hideg bebújt az ember kabátja alá, és már én sem mehettem ki az ugarra, mert ott a csontig hatoló hideg lett az úr. Úgy tűnt, sokáig tanyázott ebben az évben itt ősz, mire nagy pelyhekben elkezdett esni a hó, és jótékony fehér takaró fedte be az ősz bánatát. Az idő csak lődörgött, a kietlenné vált ugaron. Éjszaka a nagy hidegben dideregve néztek le a földre a csillagok, a hold sápadt arccal bámult be az ablakunkon.

Közeledett a karácsony, a begyűjtás ideje, a finom kalács illata és a remény, hogy a Jézuska meglátogat bennünket, talán nem voltunk olyan rosszak, hogy felénk se nézzen, jutott eszembe a gondolat számtalanszor. Azért mindig jött, nyugtatgattam magam. Mindig hozott valamit, egyszer piros almát, máskor dominót, olyan is volt, hogy kézzel faragott játékot hozott, ami érdekes módon nagyon hasonlított édesapám által készített játékokra. És volt egy csodálatos karácsonyunk, amit, míg a szívem dobban, megőrzök emlékeimben. Minden kisgyereknek kívánok ilyen karácsonyt, legalább egyet ebben az életben, mi minden karácsonykor eszébe jut. Ha lehunyom a szememet, még mindig magam előtt látom az eseményeket, a berendezést, az illatokat és az érzést, amit az a karácsonyi meglepetés varázsolt a testvéreim arcára. Ilyen karácsony csak kivételes embereknek jut, akiknek nagyon sokat kell várnia arra, hogy olyan örömet tudjanak okozni, hogy a gyermekeinek a lélegzete is elálljon. Ekkor talán úgy érzik, mindenért kárpótlást kapnak, mert ilyen boldogságot csak igazán nehéz körülmények között élő szülők tudnak adni.

Az ablakunkra a hideg jégvirágokat rajzolt. Felébredés után próbáltam kitalálni, mit ábrázolhat ez a gyönyörű csillogó minta, talán az angyalok rajzolják az ablakunkra, mert a Jézuska megint nem tudja elcipelni a falu utolsó házába a fenyőfát. Sok dolga van a Jézuskának, öreg is szegény, nem mindig tudja azt a rengeteg fát cipelni. Nekünk még egyetlen fát sem tudott elhozni, amióta az eszemet tudom. Ekkor megnyikordult a lócánk, mintha válaszolni akarna.

Azért minden karácsonykor reménykedtem, talán ebben az évben biztosan hoz a Jézuska fenyőfát nekünk is.

Ünnepek előtt a szüleim halk rövid beszélgetéseket váltottak egymással, és titokzatosan mosolyogtak. Reggel arra ébredtem, hogy valami nagyon kellemes illat terjedt szét a szobánkban, sőt az egész házban, valami, ami nagyon jó, friss illat, ami összekeveredett a frissensült kalács illatával.

– Mi ez a jó illat, édesanyám?

– Itt járt a Jézuska, és hozott mindnyájatoknak valami névre szóló ajándékot, a kis szobába tette be – mondta édesanyám, és a hangja olyan volt, mint a legszebb muzsika, lágyan hullámozott, míg elért hozzám, és a várakozás izgalma miatt a mellkasomban egy hangszerecske húzódott meg, ami nőtt és nőtt, már alig fért el. Édesanyám hangja mögött is várakozás húzódott meg, várta ő is, hogy elérkezzen a pillanat, amire olyan nagy gonddal készültek a szüleink, és megbeszéltek mindent. Tudták pontosan, a négy gyerekük hogyan reagál majd. Én visítottam örömben, hiába tettem a szám elé a kezem, a hangszerecske már nem lapult meg csendben odabent.

– Hát ide is eljött a Jézuska! Azt hittem, soha nem ér ide, hiszen mi olyan messze vagyunk tőle! Hát ideért végre! Eljött hozzánk az angyalaival! – mondtam a visítás után édesanyám kötényébe kapaszkodva. A tekintetünk összekapcsolódott, a pillantása olyan volt, mint a legtisztább vizű tó kékje, ami a felszínén dédelgeti a napsugár szilánkokra tört sugarát, csak azért, hogy ezernyi fénnel adhassa vissza a csillogást.

– Ideért. – Édesanyám hangján éreztem, ő mindig is tudta, hogy egyszer eljön, és legalább úgy várta ezt a pillanatot akárcsak én.

– Jók vagyunk, mi is jók vagyunk, azért jött el!

– Azért jött el. – Akkor már simogatta a hajam. – Na, menj, menjünk mi is a többiek után! Siettünk hát mi is át a kicsi szobába, már a testvéreim ott voltak.

Lélegzetelállító volt a látvány. Látni azt a gyönyörűséget; a mennyezethez volt erősítve egy gyönyörű fenyőfa csúcsa, alatta egy asztalka tele cukorral, almával, füge és narancs is volt ott elhelyezve. A fenyő nem volt túl nagy, de nem is ez számított. Életem első és legszebb karácsonyfája volt, azóta sem láttam ennél szebbet. Én hatalmasnak láttam, és ahogyan a testvéreimre néztem, láttam rajtuk, hogy elkápráztatta őket is a látvány. A fa nem volt túlságosan teleaggatva cukorral, pont annyi dísz volt rajta, amennyi kellett, sem több sem kevesebb. Ez a mérsékletesség engem is végig kísért életem során. Nem kell az ünnephez felhalmozni mérhetetlenül az anyagi javakat. Nem tehettem meg soha, de nem is tettem volna meg, mert eszembe jutnak, akik még nem részesültek ebben a csodában. A maga egyszerűségében állt ott a fa, és káprázatosná varázsolta a karácsonyt. A fenyőfára egy kis játékmotort kötöttek fel, az asztalon voltak a gyümölcsök mellett a szépen becsomagolt névre szóló ajándékok. Ránéztem az öcsémre. Az arca kipirult az izgalomtól, nem tudta levenni a szemét a motorról. Zöld szemében táncot járt a meglepetés és a boldogság fénye. Egy darabig nem szólaltunk meg, mert nem akartuk megtörni a varázslatot.

– Ez az enyém, ez csak az enyém lehet!

– Ez meg az enyém! – szorítottam magamhoz az ajándékom, hogy dörömbölő szívverésemet csillapítsa.

A szobácska egyébként mindig sötét volt, ablakán ritkán sütött be a nap. Most is áthozták a szüleim a petróleumlámpát, hogy rendesen lehessen látni. A lámpa lángja megingott, mintha tisztelegne a karácsony előtt. Majd felegyenesedett, és a fény óriási árnyékot rajzolt a szoba hófehér falára.

Csillogott a szemünk a meglepetéstől, izgalomtól, boldogságtól. A fa alatt a csomagokban könyvek voltak, a „Gögös Gúnár Gedeon”, a „Dióbél Királyfi” és a „Légy jó mindhalálig”.

A szüleink mellettünk álltak és mosolyogtak, mosolyukban az ajándékozás örömének fényei csillogtak. Ott álltak egymás mellett, és hol egyikünkre, hol másikunkra néztek, mint akik meg akarják állítani az időt, a pillanatot; és valóban sikerült nekik!

– Édesapámék nem kaptak ajándékot? – kérdeztem.

– Dehogynem kicsim, be is teszem a zsebembe.

– De hiszen édesapám keze üres!

– Dehogy is üres, benne volt mindannyitoknak a mosolya. Majd előveszem édesanyáttal szűkebb napokon.

Csodálkoztam kicsit, az üres és dolgoz kezeket nézve, de hittem, mert az apámnak csak igaz szó hagyta el a száját.

Mindnyájunknak ez volt életünk legszebb karácsonya! Mindannyian, akik még élünk, nem felejtettük el soha. Nem volt olyan karácsony életem során, hogy ne jutna eszembe, ez a hangulat, a testvéreim csillogó kipirult arca, a szüleim mosolya, és az apám keze, ahogyan zsebre tette a mosolyunkat.

A síp

Ősz van. A fáradt napsugarak meleget már nem tudnak adni, de bearanyozzák a körülöttünk a világot. Elbúcsúzott már a nyár és talán ez az utolsó napsütéses őszi nap.

A fiamék ajándékot visznek egy házaspárnak, akiknek szintén hármas ikreik születtek.

– Nincs autójuk, és olyan sincs, aki eljönne érte – mondja a fiam, miközben elhelyezi a babakocsit a csomagtartóba.

Tudom, sokat dolgoznak, beosztással élnek, van kire költeni, nagyon is van, és mégis így döntöttek. Mosolygok, mert én is így döntenék. Büszke vagyok rájuk, mert ez nekik természetes, hogy adnak, és nem várnak érte semmit.

Sokáig nézek az autó után. Régi idők emlékei jutnak eszembe, amit nem tud elmosni a rohanó idő. Egy síp jut az eszembe, egy télikabát zsebébe rejtett síp. Lehunyom a szemem és újra hallom az apró kis hangszerecske hangját.

*

A forró levegő remegett az ugar fölött, nekifeszült a vályogfalaknak, rátelepedett a veteményesre, a nyár felperzselt maga körül mindent. A növények kókadtan hajoltak a föld felé, a vízelvezető árkok üresen ásítottak bele az unalmas délelőttbe. Eső már nagyon régóta nem esett. A feketeföldet felperzselte a hőség, hosszú repedéseket hagyott maga után. A lődomb mögött volt vagy tíz ház, ott cigányok laktak.

Édesanyám hajnal óta mosóteknő fölé görnyedve mosott. A teknőt az eperfa árnyékában állította egy állványra még hajnalkor az apám. Én a hófehér falnak támaszkodtam, és hagytam, hogy az idő megtorpanjon ezzel a látvánnyal. Odamentem anyámhoz és azt kívántam bárcsak maradna minden így, ebben a végtelen ölelésben, maradna velem a nyár, a ház, és ő, amíg világ a világ. Majd felálltam egy székre, és segitettem neki mosni. Addig, míg az én kezem is megöregedett a mosóvízben. Kávét kutya a kutyaólba húzódott és csak néha dugta ki a fejét. Arra lettem figyelmes, hogy a lődomb mögött egy asszony közeledett, éppen a házuk felé tartott. Én idősnek láttam és kövérnek. Arcát barnára színezte a nap, és sok ráncot rajzoltak rá az évek.

Anyám az asszony köszönésére felemelte a fejét a munkából, és fogadta a köszönését.

Abban a pillanatban Matild már be is lépett a kapunkon. Ekkor a kutya vad csaholásba kezdett, majd nagy okos barna szemét az anyukámra szegezte, csak hogy mutathassa, hogy milyen jó házőrző. Édesanyám a mosástól összeráncosodott kezével nyugalomra intette.

– Milyen sok szép tyúkjuk van! – szólalt meg Matild. Tekintetét fogva tartották a baromfiudvaron káprázoló szárnyasok.

– Van egy pár!

Anyám megállt a munkával, és ő is a tyúkokat nézte.

Eszembe jutott, hogy a tavasszal egy elveszettnek hitt kotlós jött elő egy fészekalj sárga kiscsibével a szalmakazalból, mindannyiunk legnagyobb örömére.

– Van nekem egy ajánlatom – szólalt meg Matild, de még mindig a tyúkokat nézte. Nyelt is egyet, majd domborodó hasára tette a kezét.

Az anyukám abbahagyta a munkát, és várta, hogy a vendége végre elmondja a mondanivalóját.

– Írok én magának egy amerikai levelet. – Huncut mosoly jelent meg Matild arcán –, akkor kap csomagot, és felöltöztetheti az egész családját. Kezét csókolom.

Amíg beszélt, még mindig a tyúkokat nézte. A fekete szemei bepárasodtak, elrévedtek, talán már gondolatban főzte is a tyúkot.

– Télre már nem lesz szükség meleg gúnyára, mert az amerikaiak küldönek csomagot. Van címem, tudom én, hova kell küldeni. Írástudó vagyok én!

– És mit kell nekem tenni ezért? – kérdezte anyám.

– Hát csak egy tyúkot kéne adni érte. Jó lesz a leghitványabb is. Megéri, nem kell félni a téltű. Van papírom is, és más írom is. Hun egy asztal vagy valami szék?

Leült az ámbitus alá elhelyezett asztal mellé a lócára, és írni kezdett. Mormogott is hozzá, és megnyalta a ceruza hegyét. Az anyám folytatta a mosást.

– Megírom, hogy leégett a házuk! Az jó lesz, az hatni fog az amerikusokra!

– Nem, Matild! Csak az igazat írd! – szólalt meg az anyám határozottan, és egy pillanatra abbahagyta a mosást.

– Jaj, hát a parasztok nem értenek hozzá! – Szája elé kapta a kezét, majd szomorúan nézett a baromfiudvar felé. Megbánás volt a szemében, és sóvárogva nézte a tyúkot.

– Gombát nem lehet szedni a szárazság miatt, jó lenne egy jó kis tyúkhúsleves. Idejét sem tudom már, hogy mikor főtt hús a lábasunkban.

Anyám hallgatagon folytatta a mosást.

– Na, jól van nagysága, az igazat írom, csak is az igazat! Nagy itt a szükség. Elég ez is az amerikusoknak.

Anyám bólintott, Matild meg gyorsan körmölni kezdett.

Készen lett a levél, és Matild az anyámra függesztette a tekintetét. Már csak a járandóságát várta.

– Fel is adom, na, a postára, fel én! – törte meg a csendet.

– Ernőkém, fogd meg azt, – mutatott édesanyám az egyik tyúkra.

A bátyám a tyúkok után vetette magát, azok éktelen rikácsolással széledtek szét. Kávé, a kutyánk kiugrott a házából, vadul csaholni kezdett, szemmel láthatóan szeretett volna a tyúkok közé ugrani ő is. Az anyukámra függesztette nagy barna csillogó szemeivel, de ő ismét nyugalomra intette.

Matild boldog mosollyal vette át a tyúkot.

– Feladom én, ha mondom, feladom! – mormolta, amint a kapu felé igyekezett. A tyúkokcát a hóna alá szorította, és a másik kezével összefogta a riadt állat lábát, hogy ne tudjon vergődni. A város felé vette az irányt. Igen, ők azt a néhány házat városnak hívták, mert ők nem foglalkoztak kapálással és más efféle paraszti munkával.

Este hazajött a határból az édesapám, és a család vacsorához ült. Édesanyám az ámbitusálja alá terített. Paprikás krumpli volt vacsorára és mellé uborkasaláta, gazdagon borítva házi tejföllel, hozzá saját sütésű kenyér.

– Ma itt járt Matild. Adtam neki egy tyúkot.

Apám vastag szemöldöke összeszaladt a homlokán.

–Tyúkot? Miért?

– Írt Amerikába egy levelet.

– Amerikába? – kérdezte csodálkozva az apám.

– Hát, hogy küldjenek téli ruhát.

Apám kezében megállt a kanál, és kikerekedett szemmel nézett édesanyámra.

– A Matild megint terhes, és le nem vette a szemét a tyúkokról – magyarázta édesanyám.

– Hm... hát ezért – mondta apám, és közben merített az ételből. Ránéztem az apám arcára, de már nem volt összerándulva a szemöldöke. Elsimultak a vonásai.

– Holnap a Pap tagra megyünk. Oda küldd ki Ernőt az ebéddel – szólalt meg újra. – Igyekezzél, kisfiam, mert amikor elharangozzák a delet, akkorra ott kell lenned! – Fordult a bátyám felé az apám.

Jelentősegteljesen nézett a bátyámra, és ő pontosan tudta, nem mászhat fákra a fészkeket megnézni, majd csak hazafelé. A bátyám bólintott.

Már én is tudtam az jó környék, a ritkás facsoporton sok fészek van. A bátyám rám nézett és hunyorogva bólogatott. Tudtam, mire gondol, és azt is tudtam, holnap elmondja nekem, melyik fészekben mennyi tojást látott, és melyik madárnak milyen a tojása.

Már el is felejtkeztünk a levélről. Eljött az ősz, az egyenes utcákon már végig száguldozott a hideg szél, rázta, tépázta az utca két oldalán hatalmasra nőtt akácfák ágait. Aztán eleredt az eső is, és a nedvesség bebújt minden kis zugába a házunknak. Egyik nap értesítés jött, hogy Amerikából csomagunk érkezett. Kivetették a vámot, és a szüleim kifizették. Nemsokára átvehették a csomagot is, amit a vámosok előzőleg már felbontottak. Nem sok minden maradt benne, megvámolták kétszer is. Nyári ruhák kerültek elő a csomagból, magas sarkú női cipők és egy fiú télikabát. A kabát pont jó volt az öcsémre. Szép sötétzöld színű, hosszúkás gombokkal, a másik oldalon zsinóros gombolóval, jó meleg anyagból. készült.

– Magyar kabát – mondta gyengéd hangon az anyám. Rápróbálta az öcsémre, és végigsimított a zsinóros gombolón.

A többi ruhának nem tudtuk hasznát venni, és a cipőknek sem. A ruhák színesek voltak és bő aljúak. Pörgős szoknyák voltak, de sehogyan sem illett bele a mi életünkbe. Egy másfajta életről árulkodtak. Itt senki nem járt ilyen ruhákban és magas sarkú cipőkben sem.

Akkor már tudtam, a térképen hol van Amerika. A bátyám földrajz könyvében olvastam, a Csendes- és az Atlanti-óceán veszi körül. Hallottam, élnek ott magyarok is, akik kivándoroltak. Elképzelni nem tudtam, hiszen nekem Kömlő volt a mindenség. Hogyan hagyhatták itt ezt a földet? Sokáig nyaggattam a bátyámat, meséljen nekem más tájakról, és ő mesélt, mesélt kukoricamorzsolás, krumpli pucolás közben, vagy amikor vele mentem vízért az artézi kútra.

Egy hideg őszi napon abban a kabátban indult az öcsém az iskolába, ami a csomagban érkezett. Kihúzta magát, a kabát pont az ő mérete volt. Amikor az Irénke boltjához értünk, zsebre tette a kezét, és a keze beleakadt valamibe. Meglepetésében hátrahőkölt.

– Figyelj, ebben a zsebben van valami! – Majdnem kiabálva mondta. Nem húzta ki a kezét a zsebből, csak tapogatta, próbálta kitalálni, mi lehet a váratlan ajándék. Zöld szemei fényesen csillogtak, mintha hirtelen belázasodott volna.

Megtorpantam én is, és vártam. Úgy tűnt nekem, hogy sokára húzza ki a kezét a zsebéből. Az összeszorított markából kikandikált valami. Egészen közel hajoltunk egymáshoz, és ő lassan nyitotta ki a kezét, mintha attól tartott volna, hogy az a valami elröppen a markából. Kikerekedett szemmel néztük az ajándékot.

– Ez egy síp! Látod, ez egy síp!

A sípot a szájához emelte és megfújta.

Három vagy négy hangot lehetett elővarázsolni belőle. Lyukak voltak rajta, amit, ha letakart, más hangot adott ki a kis hangszer. Megszűnt a világ körülöttünk. Az öcsém játszott a sípon, és én hallgattam. Szép hangokat varázsolt elő a testvérem a kis hangszerből. Azt képzeltem, egészen Amerikáig elhallatszik, meghallják azok, akik a kabát zsebébe rejtették ezt a különös ajándékot. Most már tudom, ők már akkor hallották a síp hangját, amikor elküldték, tudták, hogy távol egy kisgyerek nagyon fog örülni neki.

Délután az édesanyánk azt mondta, biztos egy kisfiú tette bele, vagy egy másik édesanya, akinek hasonló korú gyereke van, mint neki. Messze a föld másik felén. Kevés embernek adatik meg, hogy hallja a síp hangját. Szegények, nem tudják, mit veszítenek, mert a síp hangja gyönyörű.

Akinek nótája nincsen

A fiú az osztálytársaival ment haza az iskolából, amikor észrevette, hogy az apja megint részegen alszik a padon. Zavarba jött, úgy tett, mintha észre sem venné, hiszen olyan volt az apja, mint egy ottfelejtett csomag. Remélte, hogy nem ébred fel, amíg elhaladnak előtte, de a részeg hirtelen felült, vérekes szemmel, bánatosan nézett a világba, majd rekedtes hangon énekelni kezdett:

– Akinek nótája nincsen, annak szíve sincs.

A fiú arca elvörösödött. Arra gondolt, ilyenkor kezd mindig sírni, de az apja tehetetlen dühvel felordított:

– Te dög!

– Nézd, ott az apád! – mondta a fiú osztálytársa arcán egy gúnyos mosollyal.

– Ő nem az apám!

Nem nézett a pad felé többé, hazament. Hideg volt a lakás, már megint kikapcsolták a fűtést. Összeborzadt. Kint még hidegebb van – gondolta. Egy darabig álldogált még a folyosón, majd elindult vissza a padhoz, abban a reményben, hogy még ott találja az apát. Szégyellte, hogy osztálytársai előtt letagadta. A padon nem volt senki, csak a borosüveg maradt a pad alatt. A fiú körbefutotta a lakótelep utcáit, de még csak ismerőssel sem találkozott. Az esti szürkület már végignyújtózott a házak között, és ő még egyszer végigment minden utcán, minden téren, benézett minden kapualjba, de mindhiába. Akkor kellett volna odamennie hozzá, amikor az osztálytársaival arra járt. Szembe kellene néznie az igazsággal, végül is valóban az apja.

Az anyja még pici korában otthagya őket. Egyszer egy gyűrött esküvői fényképen látta meg az anyját, mielőtt az apja széttepte, majd elégette volna. Aztán csak nézte a vörös lángnyelveket, amelyek körbe ölelték a képet. Jól az emlékezetébe véste azt az arcot. Sokat gondolt rá, vágyott arra, hogy egyszer megjelenjen, azt gondolta, az anyjának jó élete van, és eljön érte egyszer az életben, ebben egészen biztos volt.

Azért eleinte, amikor magukra maradtak, még rendben ment minden, de amióta jött a rendszerváltás, és felmondtak az apjának a munkahelyén, már nem törődik semmivel. Mindig is ivott, de most még azt a kevéske segély is lecsúszott a torkán. Még szerencse, hogy a nagybátyja befogadta őket. De most ő is elvesztette az állását.

Feltámadt a hideg késő őszi szél, rázta, rángatta a fák ágait. Az apját nem találta meg. Hazafelé indult, és látta, hogy a lakásukban ég a villany. Abban reménykedett, hogy talán az apja már hazaért.

Sietett fel a lépcsőn. A lépcsőházban sült hús illat terjengett, valaki húst sütött, összefutott a szájában a nyál, és nyelni kellett. Az ádámcsutkája fel-leugrált, majd a gyomra nagyot kordult. Éhes is volt, fázott is, hiszen azon a napom még csak egy zsömlét evett. A csöngetésére a nagybátyja nyitott ajtót.

– Figyelj kisöreg, találtam munkát magamnak és az apádnak is. Ne félj, rendben lesz minden – mondta neki rögtön az ajtóban.

– Igen, rendben lesz.

– Holnap kell kezdenünk. Jut eszembe, hol az apád?

– Nem tudom, egy padon láttam aludni, de már elment onnan.

– Lehet, hogy nem kerül elő megint, és egyedül kezdek a munkahelyen. Pedig azt ígértem, ő is jön dolgozni velem. Két emberre számítanak.

Még beleszívott a cigarettacsikkbe, amelyik már szinte a körmére égett, az arca kétoldalt behorpadt. – Nézd csak, bevásároltam. Vettem krumplit, babot, sárgaborsót. Tepertőkrémet is

vettem. Több napig is van ételünk. Főztem is, gyere, egyél. Még másfél éved van, és akkor elvégzed az iskolát. Könnyebb lesz. Addig kibírjuk valahogyan. Jó fiú vagy. Az osztályfőnököd is megmondta.

A nagybátyja feltette a gázra melegedni a paprikás krumplit. A gáztűzhelyen a sok kifutott étel vastag barna réteget képezett, csak itt- ott tűnt elő az egykori fehérsége. Jó nagy edénnyel főzött a nagybátyja. A fiú nézte őt, nézte, hogy hosszú, ápolatlan haja eltakarta az arcát, ahogyan az edény fölé hajolt.

– A cipőd bírja még? – kérdezte, és oldalról a fiúra pillantott.

A fiú bólintott, és lenézett a cipőjére. A dac hegyé nőtt benne, amikor először lépett be benne az osztályba. Szegedi meg is lökte a padtársát. Gúnyos megjegyzést tett a cipőre, aztán mindenki röhögött. Talán, ha felvállalná az apját és önmagát, könnyebb lenne elviselni a kaján megjegyzéseket – tűnődött magában.

– Igen, egészen jó cipő.

– Mondtam én, nem kell feltétlen drága holmikban járni. Ott vannak a ruhák is, amit az-az irodista nő adott neked. Tudod, amit a fia kinőtt. Egészen jó cuccok.

– Igen, ma is abban voltam iskolában – válaszolta a fiú.

Még a nyári munkája alatt történt, amit a nagybátyja intézett. Bányában dolgoztak. Úgy néztek ki, mint az ördögök, olyanok voltak, mint akik a pokolból jönnek elő a műszak végén. Nem számított, mert örültek, hogy van lehetőségük dolgozni. Minimálbért fizetettek, de az is több volt, mint a semmi. A tulajdonos akkor jött haza horvátországi nyaralásából, volt, akit feketén fizetett ki.

Feketék voltak a portól, de volt lehetőségük zuhanyozni. Akkor a víz volt náluk korlátozva a tartozás miatt. Nem volt náluk meleg víz, csak hideg. De az iskolakezdésre meglett a pénz. A fizetését ment felvenni, amikor szólt a nő, ha nem sértődik meg, elhozná a fia kinőtt ruháit. Nagyon megörült, esze ágában sem volt megsértődni. Az a nő aztán kedvesen érdeklődött, hogy megy az iskola, mik a tervei, és ő őszintén beszélt: elvégzi az iskolát, jó szakember lesz, és segít kifizetni a nagybátyja adósságát.

A nő nagyon szépen nézett rá, látszott rajta, hogy hisz neki, még bólintott is egyet. Olyannak érezte magát a ruhákban, amit kapott, mint bármelyik osztálytársa.

Egyik délután meglátta a fiával együtt az asszonyt a városban, és elcsodálkozott, hogy az asszony fia nem is magasabb, mint ő.

A fiú szívesen gondolt vissza erre a napra. Mint egy film, úgy pergett le előtte. Már évek óta arról álmodozott, egyszer megjelenik érte az anyja, és ők is ilyen egyetértésben mennek egymás mellett az utcán. Minden más lesz.

A nagybácsi egy darabig nézte, majd megszólalt:

– Feküdjünk le, mert reggel korán kell kelni. Tudod, megyek munkába. Jól takarózz be, mert hideg van. Egy hónap múlva már ki tudom fizetni a rezsit.

A nagybácsi rekedtes hangjában ott bujkált a mosoly.

– Egy zsömlét kivettem neked az asztalra, vidd el az iskolába.

– Apa még nem jött haza.

– Nem is fog hazajönni néhány napig. Úgy látszik, már élete végéig az a dögöt fogja siratni, meg önmagát. Nem emberhez méltó, ahogyan él. Ha munkára jelentkeznék, sokszor csak végignéznék rajta, és nem veszik fel. Baromnak, baleknak tartja magát. Belesüllyedt az önsajnálatba. Nem tudok mit tenni vele. Jó éjszakát, kölyök.

– Jó éjszakát.

A nagybátyja cigarettát sodort, majd rágyújtott. A füst kígyózva szállt egészen a villanykörte fényéig, majd a leszakadt tapéta alá bújt. A nagybátyja lekapcsolta a világítást. A szakadt függönyt az ablak két oldalára igazította, hogy némi fény jöjjön be kintől. Telihold volt. A fiú lehunyta a szemét, de elaludni még nem tudott. Biztosan tudta, elvégzi az iskolát, jó szakember lesz, és sokat fog dolgozni, mert másképpen szeretne élni.

– Ne félj, kisöreg, minden rendben lesz!

– Tudom.

– A zsömlét ne felejtsd el, tepertőkrémet is tettem bele – hallotta még a nagybátyja hangját. A tízemeletes ház előtt egy részeg óbégatása törte meg az éjszaka nyugalmát.

– Akinek nótája nincsen, annak szíve sincs...

Csak ez az egy mondat ismétlődött, mintha elakadt volna egy lemez.

– Barmok vagyunk!

Hirtelen kinyílt egy ablak.

– Kussolj már el, mások pihennének. Törődj inkább a kölyköddel!

– Valóban így volt – szólalt meg a nagybátyja. – A gyárigazgató barmoknak hívott bennünket. Azt mondta az irodában, amikor lejött az üzembe, megnézem a barmaimat. A minimálbérért dolgozó embereket. Nem nézett az senkit embernek önmagán kívül. Apád akkor hallotta ezt meg, amikor felment valamit elintézni az irodába. Ezért neked kölyök nagyon jól kell tanulnod, hogy jó szakember legyél! Soha ne nézzen téged senki baromnak.

– Jó szakember leszek, és tanulok.

– Akkor jó. Azokat megbecsülik. Legyél idővel a legjobb szaki, kisöreg.

Csend lett, csak a konyhában csöpögő vízcseppek koppantak keményen a rozsdás mosogató aljához. Majd valaki babrált a zárral, nagy sokára sikerült kinyitni az ajtót.

Hazajött az apám, nyugtázta magában a fiú, majd elaludt. Reggel már nem volt a zsömle az asztalon, csak a morzsák. Az asztalra borulva aludt az apja, a lelógó markából egy félig megevett zsömle esett a földre. A fiú ráterített egy plédet az apja hátára, mire az felmordult. A fiú sietősen készülődött. Vajon milyen feladatok lesznek a dolgozatban? – merült fel a fiúban a kérdés, és számba vette a lehetőségeket, amíg gyorsan öltözött.

Amikor kilépett az utcára, vékony jégréteg borította az utat. Idén korán jön a tél. Didergősen érkezett ez a reggel – gondolta és összehúzta magán a kabátot. – Elvégezem az iskolát és én leszek a legjobb – gondolta a fiú, és az irodista nő jutott eszébe, akitől a ruhákat kapta. A mosolyra és a kis fejbiccentésre gondolt, jóérzéssel töltötte el, hogy az asszony hitt neki, bízott benne. Ilyennek képzelte el az anyját is, biztos ő is ilyen szépen mosolyog. Egyszer meg fog keresni engem – gondolta.

A dörlepte padon egy nő ült, talán aludt, egy szakadt plédbe burkolózott.

A nő az esküvői fényképről, állapította meg döbbenet a fiú, amikor jobban szemügyre vette. Dolgozatot írunk, és sietnem kellene, hogy el ne késsek, gondolta miközben a padhoz lépett és megszólalt:

– Anya?

A nő zavaros, álmos szemmel nézett rá.

– Téged vártalak – mondta akadozó nyelvvvel.

Hadifoglyok a világ végén

A napkorong lassan, méltóságteljesen merült el a tenger ölelő habjaiban. Utolsó sugaraival vörösre festette az égbolt kósza felhőit és a tengert. A kikötőben hadifoglyok várakoztak kis csoportokat alkotva, előre görnyedt vállal ültek a parton. A közeledő sötétségben Lukács Huba igyekezett a tengerhez. Egy pillanatra megállt, nézte a csoportokba verődött embereket, és úgy tűnt neki, mintha tehetetlen kövek, vagy otffelejtett csomagok hevernének szanaszét a parton. Huba megszokott helyére ment, és fáradtan ereszkedett le egy kiálló farönkre. Beletúrt a hosszúra nőtt, gondozatlan hajába. Tekintete a sötét morajló tengert pásztázta. A hosszú, kígyózó sorra gondolt, azokra, akik ma érkeztek Oroszország minden területéről a hadifogolytáborba. Arcok merültek fel az emlékezetében, akiket megjegyzett a nyilvántartásba vétel során. Egyben mindenki hasonlított egymásra: az elgyötört tekintetekben a hazatérés reménye csillogott. Aztán ezt a lázas csillogást magával sodorta a múló idő. Huba azt gondolta, amikor önkéntesnek jelentkezett a Hazatelepítő Bizottsághoz, hogy tenni kell valamit, nem várakozik tétlenül, de rájött, amit tenni tud, az csak egy csepp a tengerben.

Hubától nem messze néhány ember tüzet gyújtott, és beszélgetni kezdtek.

– Már biztos lefektette a feleségem a kisfiamat. Még nem is láttam, hiszen tizenhétben született, amikor én fogságba estem. Ma már hároméves – sóhajtott az esti csendben egy székelő férfi.

– Hazajutunk földi, ne félj – biztatta a mellette ülő bajtársa.

– Én először Kassára megyek az anyámhoz, majd utána Szegedre a kedvesemhez – szólalt meg egy másik fogoly.

– Ma is érkeztek Oroszország belsejéből foglyok.

– Már több ezren várakozunk, hogy hazajussunk, de értünk még nem jött hajó. Már a csehek, németek nagy része mind hajóra szállt.

– Olyan, mintha rólunk mindenki megfeledkezett volna – mondta szomorúan az egyik fogoly. Megpiszkálta a parázssá szelídült tüzet. Milliós szikra repült szanaszét, majd elhamvadtak. A foglyok feltápáskodtak, és még egy reménytelen pillantást vetettek a sötét hullámzó tengerre, majd lassan, nehéz léptekkel elindultak a tábor felé.

Huba maradt csupán a parton, és a csillagtengert nézte az égbolton. Megnyugtatta a víz közelsége és a tenger morajlásának állandósága. Lehunyta a szemét, és haza gondolt. Eger zegzugos kis utcáira, a szépasszonyvölgyi pincesorra, a kúriához vezető útra. Maga előtt látta az épület fehér falain futó vadszőlő leveleit, amit már ilyenkor vörösre csókol az ősz. Érezte a must édes illatát. Maga előtt látta Anna könnyű járását, érezte a nő gyengéd érintését. Megérintette a kabátja zsebét, ahová az egyetlen fényképet tette. Behunyt szemmel is látta a képet: Anna a karjában tartotta a kisfiút. A fénykép nem adta vissza Anna szépségét, de Huba gyönyörűnek látta a mosolyát. Ezt a képet Mártontól kapta. Elképzelte Annát, amint ringatja a bölcsőt, és altatódalt dúdol a kisfiának.

Majd Huba képzelete Erdélyben kalandozott. Érezte a fenyves illatát, hallotta a vízesés csobogását, látta a völgyben meghúzódó apró házakat. A nyál összefutott a szájában, mert felidézte a túrós puliszka ízét. Maga előtt látta az anyját, ahogyan eléje siet, amint meglátja őt hazatérni. Az anyja haja szigorú kis kontyba van tekerve, és az öröm szívérványszerű ragyogást varázsol a szemébe. Olyan jól ismerte ezt a mosolyt, ez a mosoly az anyja lelkében született. Maga előtt látta, ahogyan az anyja leteríti az asztalt egy tiszta abrosszal, és étellel kínálja őt. Tiszta minden, ami az édesanyja kezéből kikerül, tiszta a szó is, ami a száját elhagyja, és tiszta az érzés is, ami a lelkében fészkel. Anna is ilyen, a jóságában ott rejlik a szeretet.

– Kedveseim! Ígéretemhez híven hazatérek – kiáltotta a morajló tenger felé, ahonnan hűvös szellő érkezett, de gyorsan kijózanította a valóság, visszasüppedt a jelenbe. A lét nyomorúságos pókhálójában vergődött az élet. Keserű vonás jelent meg a szája körül, és erős akarattal elindult ő is a tábor felé, ahol ő maga is fogoly volt. Arra gondolt, holnap Dell’Adami Géza vezérkari százados végre megérkezik, és talán biztató híreket hoz.

Másnap korán reggel magához hívatta a százados Hubát az újonnan érkezők adataival. A százados fáradt mozdulattal tette le a kezében tartott sürgönyt és vette át az iratköteget.

– Ne kérdezz most semmit, kedves barátom. Úgy érzem, összezsúrtak a hullámok a fejem fölött.

– Talán segíthetek valamiben? – nézett rá Huba biztatóan.

– Aligha tudsz ebben segíteni. A szükséges pénz sem gyűlt össze, alig maradt valamire fedezet. Az Omszokban székelő Kiürítési Bizottság is Vlagyivosztokba irányította a hadifoglyokat – mondta, és a sürgönyre mutatott.

Huba nem válaszolt, nézte ezt az embert, aki a vállán hatalmas felelősséget cipelt.

– Nem akarlak ezzel terhelni, mert úgyis addig intézem, míg az utolsó magyar hadifogoly vissza nem térhet a hazájába – mondta a vezérkari százados, és mosolyogni próbált.

Hubának úgy tűnt, ezt a mosolyt szilánkokra törték a mögötte meghúzódó súlyos gondok.

A barakk előtt már összegyűltek a magyar, osztrák és bukovinai hadifoglyok. Az emberek sápadt arccal, rongyosan, de katonai rendben sorakoztak fel a tábor udvarán.

– Menjünk! Már összegyűltek, most már elkerülhetetlen, hogy beszéljek a bajtársakkal – szólalt meg a százados.

Az emberek néma csendben várták, hogy a százados megkezdje a beszédét.

– Kedves magyar testvéreim! Véreim! – köszöntötte az embertömeget a vezérkari százados. Majd végignézett a lefogyott, reményvesztett embertömegben.

– Ez év június hó 4-én Trianonban megkötötték a béketárgyalásnak nevezett békeparancsot, amely hazánk hegyeit, bányáit, termékeny földjeit, Magyarország több mint kétharmadát más államokhoz csatolta, így Erdélyt, Felvidéket, Délvidéket, Kárpátalját. Több millió magyar testvérünk rekedt idegen ország területén. – A százados hangja elcsuklott. Néma csend követte a bejelentést, a foglyok levették a sapkájukat és megdöbbenve álltak.

Néma csend fogadta a százados szavait, még nem tudatosult a foglyokban, hogy szétdarabolták Magyarországot. Az emberek hosszú percekig vigyázállásban álltak. Az idő nem volt mérhető. A foglyok hazavágytak, ugyanarra a földre, ugyanarra a tájra, ahol születtek apáik, nagyapáik, ők és a gyermekeik. Ahol magyar altatódalt dúdolnak az anyák a bölcsőben szunnyadó magyar babáknak. Ugyanaz a föld érleli az életet adó kalászeket, ugyanazok a hegyek ölelik körül a völgyeket, ugyanazok a folyók futnak sebesen a hegyekbe vájt útjukon. Lassan kúsztak be a százados szavai a tudatukba, és elemi erővel tört fel bennük a dac: nem! Ők Szent István által alapított államában akartak élni, és nem más szomszédos ország fennhatósága alatt. Először halkan, majd egyre hangosabban felhangzott a Boldogasszony anyánk éneke.

*Boldogasszony Anyánk, régi nagy Patrónánk!
Nagy ínségben lévén, így szólít meg hazánk:
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!*

Hangosan, több ezer férfi torkából tört elő idegen földön az ének.

Huba a százados mellett állt a Segítő Bizottságot képviselve, szemben velük a több ezer magyar, akik annyi megpróbáltatás után a hazaindulásra vártak. Huba látta a megrendült tekinteteket, a szemekben megcsillanó férfikönyveket. A százados mögött kifeszített vásznon ott volt a régi Magyarország térképe, fekete színnel, girbegurba vonallal jelölve az új országhatárt. Látták az új térképet, látták a darabjaira szedett országot, ott volt előttük kifeszítve a megcsonkított haza. Az, hogy magyarok itt mindannyian, az nem a határoktól függött, azt nem lehetett új határvonallal eltörölni, azt az őseiktől örökölt vérben rejlett.

Huba látta, hogy a foglyok arcán az a keserű, fájdalmas csalódás tükröződik vissza, amit ő is érez.

Az elhangzott ének ott remegett a levegőben, és az emberek némán, szomorúan álltak. Megszólalt a táborban felállított haranglábon az egyetlen harang. Valaki rendületlenül húzta a kötelet, a többiek köré csoportosultak és lehajtott fejjel hallgatták. Az idegen földön messzire szállt a harangzúgás, de senki nem hallotta meg a magyarok bánatát.

Az emberek tévován a barakkok oldalára addigra már kitűzött listákhoz szédelegtek. Huba nézte a fáradt, lefogyott, megöregedett foglyokat, amikor egy székely férfi hangját hallotta meg:

– Én hazamegyek arra a földre, ahol születtem, s magyar maradok, akkor is, ha mindenki román lesz körülöttem.

– Szétszakították a családomat! A szüleim a határon túl ragadtak! – kiáltott fel egy ősz férfi, majd térdre rogyott a térkép előtt, az arcát a kezébe temetve sírt.

Dell' Adami százados várt. A foglyok lassan összegyűltek körülötte, és néma csendben néztek rá. A százados megköszönte a torkát, mielőtt újra megszólalt:

– Tájékoztatok minden érintettet, hogy tárgyalásokat kezdtem az utódállamok képviselőivel az elcsatolt területen élő magyarok hazaszállításáról. Lehetősége van minden érdekeltnek regisztrálnia a szomszédos államok misszióinál a hazatérés ügyében. Irodánk holnapi naptól kezdi meg az iratok kiadását, akik élni kívánnak ezzel a lehetőséggel. Ez egyéni döntés, és nem kötelező. Kényszerű választás elé kerülnek, akiknek a szülőföldjük, a családjuk immár más államok fennhatósága alá kerültek. Vagy megcsonkított hazánkba térnek vissza, vagy a szülőföldjükre.

Huba hallotta maga körül a zúgolódást, az elégedetlenséget, ami egyre csak nőtt. Hihetetlennek tündek Huba számára a történetek.

Újra meghúzták a harangot, aminek a hangja messze szállt, de a világ néma maradt.

Huba ott állt a térkép előtt. Virrasztott. Felnézett az égre, ahol a fekete égboltot átszúrták a hideg csillagok.

Az apám kabátja

1956. november 5.-én koromsötét éjszaka volt. Sötét súlyos felhők borították az eget. Az ős végignyújtózott a tájon, és végleg elsöpörte a nyár nyomait.

– Elmegyek – mondtam halkán. Nem láttam az anyámat, mert sötét volt, de tudtam, a szeme bepárásodik és vékony kis agyondolgozott keze megrebben az ölében, mint egy madár. A csend elterpeszkedett a sötét szobában. Egy teherautó ment el a ház előtt, zúgása megtörte az éjszaka csendjét, fénye egy pillanatra bevilágított az ablakon, majd újra sötét lett.

– Gyere velem.

– Nem mehetek, megvárom apádat! Te csak menj, ott biztonságban leszel!

Az ott szó bizonytalanul remegett a levegőben. Csak az bizonyos, hogy ott minden idegen lesz, én is idegen leszek. Már most hiányzik minden, pedig még el sem indultam. Hiányozni fog a kapu mellett az orgonafa, az öreg ajtó nyikordulása, a folyó kék szalagja, a napfény, ahogyan játszik a víz tükrén. Pedig ugyanaz a nap süt ott is. Ott valahol, ahová megyek.

– Gyere velem, anya!

Elképzeltem, ha itt hagyom, naptalanná válnak a napjai, csend öleli körül, és a várakozás tölti ki minden percét. Apára vár még. Apám német és angol nyelvet tanított a gimnáziumban. Nem tudott hazajönni a háború végén. Egy bizottság ellenőrizte a hazatérő katonákat, még a pályaudvaron. A kabátját odaadta a mögötte állónak, hogy juttassák el hozzánk. Így adott életjelet. Ez az ember mesélte el, hogy mi történt. Volt, akit azonnal haza engedtek, és volt, akinek még várakoznia kellett. Az apám tiltakozott, mert haza akart jönni, erre visszataszították a várakozók közé. Őt elvitték, valószínűleg Kistarcsára került gyűjtőtáborba, majd Brassóba és onnan több ezer társával együtt a Szovjetunióba, munkatáborba vitték. Azóta nincs semmi hír róla.

– Menj, indulj! Most még sötét van, most még biztonságosan elindulhatsz! – Anyám hangja parancsoló volt, ellentmondást nem tűrő, mint gyerekkoromban.

Felugrott, olyan mozdulattal, mintha sokkal fiatalabb lenne, és egy papírba útravalót csomagolt.

– Vidd magaddal. Vedd fel ezt a kabátot, az apádé volt. Legalább melegít. Indulnod kell. Ne búcsúzz, csak menj, ne nézz hátra.

Vajon tudja, mi történt október 25.- én? – merült fel bennem a gondolat.

Beszédet mondtam a többi egyetemistának. A párom ott állt mellettem. Hirtelen a szemben lévő háztetőről sorozatlövést adott le valaki. A lövés a szerelmemet találta el. Aztán még egy lövés süvített el mellettem, de én épségben maradtam. Csak ennyit mondott még a párom: szeretlek, mindig is szerettelek. Egyre vértelenebb lett a szája. Behúztuk egy kapu alá, de már nem élt. Rohantam az anyjához, hogy baj van. Mint egy filmen, rögzültek bennem a mozdulatok. Az anyja amikor odaért, jajongva ölelte meg, teljesen összekucorodott, ahogyan mellé térdelt. A gyász, a fájdalom elemi erővel tört magának utat bennem, de próbálok uralkodni magamon. Szerencse, hogy sötét van a szobában, és anyám nem látja az arcom.

– Anya elmegyek.

– Indulj! Tudom, hogy egyszer látlak még! – Anyám hirtelen átölelt. Éreztem a szívverését.

Kilépek az utcára, nagyon sötét van. Nappal a tankok felszántották a macskaköves utat, a kövek egymás után fordultak a helyükről. Megbotlom bennük. Tudtam az anyám kint áll, és kísér a tekintetével. Nem nézek hátra. Sietnem kell. Megy előttem egy alak, alig látok valamit, majd megelőz egy másik ember. Hányan indultak el vajon ezen az éjszakán? Az apám kabátja a bokáimig ér. Az eső elered, a sapkám már átázott, és az apám kabátja magába szívja a vizet. Érzem, egyre nehezebb, úgy érzem, minden lépésnél mázsás súlyt cipelek magammal. Már

dereng, amikor a gyülekezőhelyre érek. Az emberek hallgatósan ülnek, szorosan egymás mellett teherautó ponyvája alatt. Az álmatlanság mély karikákat rajzolt az arcokra. Egy fiatal pár ül a teherautón, mindkettőjük vállán alszik egy-egy kisgyerek. Ők is útra kelnek. Mindenki maga elé néz, nem beszélgetnek, csend van, olyan csend, hogy egy alvó kisgyerek szuszogását lehetett hallani. Megfogom a kapaszkodót, ennek segítségével én is fellépek a platóra. Egy kisgyerek felriad az álmából és sírni kezd. Az anyja dúdolgat neki, mire újra visszaalszik. Nagyon remélem, hogy szépet álmodik. Nem nézek senkire. A teherautó már zsúfolásig megtelt emberekkel. Már nem férnek el többen. Végre elindul a kocs. Köd varázsolja szürkév a reggeli derengést. Nem lehet látni semmit. Nem lehet tudni semmit. A kisgyerek újra felsír az anyja karján. Éhes. Az anyja nem hozott magával semmit, csak a gyereket és egy palack vizet. Megnézem, mit adott ide az anyám. A csomagban két alma és három pogácsa volt. Átadom a fiatalasszonynak. Nemet int a fejével, de a keze nyúl a csomag után. Nagyot fékez a teherautó, majd megáll. A gépkocsivezető kiszáll.

– Itt van az út vége. Néhány métert tesznek ebben az irányban és átlépték a határt. Odaát már várják magukat.

Lassan, álmatagon kászálódnak le az emberek. Közömbösnek tűnnek, a lépéseik tétovák. Lassan vánszorognak, mintha minden lépés nehezükre esne. Az apám kabátja nagyon nehéznek tűnik. Szinte húz a föld felé. Az emberek szétszélednek. Én egy bozótos részhez érek. A sűrű ágak belekapaszkodnak a kabátba, nagyon lassan haladok. Az arcomba vág egy ág, ami felsérti a bőröm. Végre kiérek a bozótosból, de itt meg beleragadok a sárba. Nem tudom, mióta megyek már, éhes és szomjas is vagyok. Már délutánra jár az idő, talán eltévedtem. Most meg az eső is eleredt. Hangokat hallok, már este van. A felhők szürkén, rongyosan lógnak a levegőben. Apám kabátja már tiszta sár. Hirtelen emberek vesznek körül. Nem értem a beszédüket, pedig beszélem a német nyelvet. A kimerültségtől csak a hangok érnek el hozzám, az agyam nem fogja fel a tartalmukat. Azt érzem, segíteni akarnak. Valaki egy szendvicset ad a kezembe, van, aki a termoszból meleg teát önt. Autóval visznek valahová. Ez a gyűjtő hely. Itt osztják szét az embereket, ki hová fog menni. Hosszú a sor, várni kell. Egy magyar fiatalember tolmácsol. Most már én kerülök, sorra.

– Kérem az irataid – a magyar fiatalember, szinte már gépiesen mondja. Sok a menekült.

– Add ide a kabátod, kapsz egy másikat, ami tiszta és a mérete is jó rád.

– Ezt nem adhatom. Apámé volt. – A kabát kétszer körülérne, és majdnem a földig ér. A kabátnak apa szaga van, és még hazai sár van rajta. – Nem adom oda, ezt nem.

– Azért csak vedd el ezt a kabátot, így le tudod váltani, hiszen az apukádé teljesen átázott – mondja a fiú. Látom a tekintetén, hogy megértette a lényegét.

Megmutatják a zuhanyozót, ahol tisztálkodni lehet és a matracot, ahol le tudok pihenni. Nagyon fáradt vagyok, mégsem jön álom a szememre. Zakatolnak a gondolataim, képek tűnnek elő a lehunytt szemhéjam mögött. Az elmúlt jó pár nap eseményei. Nem tudok elaludni. Esni kezd a hó, és hideg szél fúj. Hordja, kotorja a havat, rázza, tépázza a fákat. A csupasz ágak, hajladoznak, sírnak a szélben. A táborban meleg van. Többnyire nézek ki az ablakon és várok. A kabát zsebében egy Mária képet találtam. Mária Magyarország védőszentje. Magyarország Mária országa. Az apámmal volt ez a kabát és ez a kép, akkor is nála volt, amikor...

Már egy hónapja lődörgök itt a táborban. Apa kabátját már rendbe tettem. Csak ez a kabát maradt.

– Már lezárták a határt. – A szomszéd matracon szólal meg egy fiatal nő, aki altatni próbálja a kisgyereket. A hangja síróra sikeredett, pedig látszik rajta, hogy uralkodik a vonásain.

Az osztrákok 1957. január 15.-én lezárták a határt, a magyar kormány pedig elrendelte az osztrák–magyar határ újbóli elaknásítását.

Nehéz út volt visszafelé, de hazajöttem. A határon a golyók süvítettek el melletttem. Elfogtak. Amikor Budapestre hoztak, láttam a rommá vált házakat, a tankok nyomait az utcákon. Sírtam.

Már lassan tavaszodik, ez a második tavasz, amit itt töltök a cellában. A nyár is beköszöntött már, mire elvittek kihallgatásra.

A férfin egy fekete bőrkabát van. Fényes fekete csizmát visel.

– Milyen nyelven beszélsz?

– Csak magyarul beszélek. – A hazugság önkéntelenül csúszik ki a számon.

– Hazudsz! – ordított, közben nyál fröccsen az arcomba. Olyan közel tolja az arcát, hogy látom a gyűlölettől eltorzult tekintetét, és érzem a pálinka szagát a leheletén.

Az első ütés ekkor ér. Ökölrel az arcomba vág. A vér a számba csorog, érzem az édeskés ízét.

– Kémkedni jöttél vissza!

– Nem vagyok kém. A hazámban szeretnék élni.

– Már az apád is kém volt! Angol és némettanár. – A hangja rekedt és gúnyos.

Ekkor ér az első rúgás. Földre zuhanok, és próbálom magam védeni. Hatalmas rúgás éri a fejem. Aztán nem emlékszem semmire.

Most itt a cellámban ébredek. A nap besüt a rácsok között. Jól esik a napsugár, de mozdulni nem tudok. Mindenem fáj. Egy madár repül el a kéklő messzeségben, kitárja hatalmas szárnyait. 1958 júniusa van, de azt nem tudom, hányadika.

Takaróm nincs, az apám kabátjával takaródzom. Meleg van, de én mégis fázom. Csak az eget látom a rácsos ablakon keresztül, amin besüt a nap. A zárkatársam hajol fölem.

– Jól megvert az-az állat – mondja halkan. Együttérzés van a hangjában.

– Kivégezték őket – mondja még, és nagyon szomorú a hangja.

Nem kérdezem meg, kiket, mert pontosan tudom. Az őr benéz a cellába és csak annyit mond...

– Kuss legyen.

Mit tehettek velük, ha engem is megkínóztak, csupán csak azért, hogy visszatértem a hazámba. Mit tettek akkor övelük? A kérdés beragad a gondolataimban. Nem kelt félelmet bennem, inkább erőt ad. A kihallgatás során rám mért ütések, rúgások daccá kovácsolódtak bennem, ami védte a hitemet. Hitemet a szabadságban.

Már nem visznek el többet kihallgatásra. Várom, mikor tűzik ki a tárgyalás napját. Talán a tárgyaláson ítélet is születik. Az édesanyám csak azután látogathat meg.

– Van valami mondanivalója az ítélelhozatal előtt? – kérdezte a bíró, és az orrára igazította a szemüvegét.

– Igen, bíró úr. Megvetek mindenféle erőszakot. Mindegy, hogy keletről vagy nyugatról jön, vagy a föld másik feléről, mindegy, az erőszaknak mindig áldozatai vannak. Magyarország a hazám, itt vannak a gyökereim és én itt kívánok élni.

– Ezt nem tudta előbb? Mielőtt elhagyta az országot?

– Amikor meghallottam, hogy lezárták a határt, tudtam, hogy vissza kell jönnöm. Hogy itthon élhessek, hiába lennék a föld másik részén szabad, ide vágnék mindig. Nekem a szabadság itthon kell!

– Elég! – mondta a bíró ellentmondást nem tűrő hangon.

A bíró felolvassa az ítéletet. A feszültség dobol a dobhártyámon, mintha a szívem itt dobolna a fülemben. Nem is értem a paragrafusokat. Az egyetemet nem folytathatom a büntetés után sem. Osztályidegen vagyok. Hét évre ítélték.

Nem leszek ennek a rendszernek soha a kiszolgálója. Nem leszek párttag soha. Talán egyszer ki tudok menni és meglátogathatom az igaz magyarok sírját, akik hittek a szabadságban. Hittek az életük árán is. Ezt a vágyat egy nemzetből nem lehet megfélemlítéssel kiirtani, mert ott él az emberek szívében.

1989. június hó 16. napja van. A Hősök terén állunk a tengernyi tömegben a férjemmel, a fiammal és az anyámmal. Tavaly még könnygázzal és gumibottal felszerelt rendőrök kergettek szét bennünket. Kimegyünk utána a régi szerelmem sírjához. Emlékezem rájuk és a szabadság ízére, amit 1956 októberében éreztem.

A hőscincér, a boszorkány, az angyal és Bibir

Valamikor réges-régen, még abban az időben, amikor a gyerekek mezítláb szaladgáltak egy kiadós nyári zápor után, amikor még tehénke kérődzött az istállóban, és békák brekegése hallatszott a nádas felől, a családom egy tarkabarka rét kellős közepén egy aprócska házban élt. Tavasztól késő őszig az ámbitus alatt fogyasztottuk el a reggelit, ebédet, vacsorát. Az estéket szerettem a legjobban, mert vacsora közben a szüleim a másnapi teendőket beszélték meg, és én addig bámulhattam a sötétkék égboltot átszűrő sejtelmes csillagokat, és tudtam nemsokára nyugovóra tér mindenki. Csupán a kutya ugatja majd az égbolton komótosan ballagó holdat, a tücskök is elteszik a hegedűjüket, és bent a levendulaillatú szobában régi időkről, hajdan élt emberekről meséltek a szüleink, a kismalacról és a farkasról, és még sok egyébről, amit itt napestig sorolhatnék, de egy biztos: boszorkányról és vasorrú bábáról szó sem esett. Meséltek tehát minden este, egészen addig, míg mi gyerekek el nem aludtunk mindannyian.

Másnap korán reggel egy új nap kezdődött és alig vártam, hogy elindulhassak felfedezni azt a csodálatos világot, ami körülvette a házunkat. A tarka-barka rét jelentette számomra az egész világot, a virágokkal, a fű között megbújó ezernyi bogárral, a levegőben repülő madarakkal.

Általában a kis barátommal, Gergellyel indultunk útnak, akkor hatalmasnak tűnő réten, de a nagyon távoli kerek erdőig már nem mehettünk el.

Azon a szép nyári napon Gergely már az árok partján várt, és amikor meglátott, széles mosoly terült el szeplőkkel tarkított arcán, elálló füle, még elállóbbnak tűnt attól a féktelen boldogságtól, amit a megjelenésem okozott neki. Egyenesen hozzá mentem, és láttam, hogy a szája maszatos a lekváros kenyértől, amit reggelizett, és gyanítottam, hogy csak a puháját harapta ki. Felugrott, majd tetetett bosszúsággal csipőre tette a kezét.

– Én még soha nem vártam ennyit egy fehérszemélyre – mondta. Szívesen használta az apjától hallott réges-régi szavakat, az apjától ellesett mozdulatokat.

– Én vissza is mehetek – válaszoltam sértődötten, és az eperfa felé figyeltem, ahol az édesanyám, már az asztalra tette a frissensült cipőt. Mindketten az udvaron zajló eseményeket figyeltük, ahol már a testvéreim az asztalhoz telepedtek. Édesanyám engem és a kis barátomat is az asztalhoz invitált. Nem kellett kétszer mondani, mi is elfoglaltuk a helyünket és falatozni kezdtünk.

Reggeli után Gergely megdicsért, ha ilyen fájin asszony leszek, mint édesanyám, akkor talán feleségül is elvesz. Ő juhász lesz, csillagszemű juhász, és úgy bánik velem majd, mint egy királynővel. Mindenki mosolyogva fogadta ezt a bejelentést, és én királylánynak éreztem magam.

Édesanyám a bátyámra bízott, hogy vigyen magával az artézi kútra vízért. Mondanom sem kell, hogy Gergely is hozzánk csapódott, aminek a bátyám szemmel láthatólag nem nagyon örült. Morgott is valamit az orra alatt, hogy dedósokkal kell mennie, de mi igen szaporán kapkodtuk a lábunkat, hogy le ne maradjunk tőle. A bátyám megállt egy nagyobbacska repedésnél.

– Jobb lenne, ha nem jönnétek velem a kútra, mert ott igen csúnya szájú asszonyok locsognak mindenfélét, és ha együtt látnak benneteket, a falu a szájára vesz.

Megtorpantunk, és Gergely riadtan nézett rám. Én nem értettem, hogyan vehet a falu a szájára, és én még nem láttam eddig itt a faluban egyetlen csúnya szájú asszonyt sem, de egészen biztosan így volt, hiszen a bátyám mondta, aki már iskolába járt.

– Nézzétek, ebben a repedésben lakik a hőscincér, ha türelmesek vagytok ti is megláthatjátok – mondta a bátyám, egy jó tenyérnyi repedésre mutatva.

Mi a repedés fölé görnyedtünk, a bátyám szemmel láthatólag megnyugodott, és fűtten az utca végén rá várakozó barátjának, aki azonnal meglódult, hogy a bátyámhoz csatlakozzon.

– Csak azok láthatják a hőscincért, akik elég türelmesek, és szót fogadnak az idősebb testvérüknek – tette még hozzá a bátyám, mielőtt elinált a barátjával.

Nekem semmi kétségem nem volt afelől, hogy bízhatok a bátyámban.

Számtalanszor ültem már az árokpart szélén, és vártam a hőscincért, amíg ő a barátaival rúgta rongylabdát. Sokáig kellett ott gubbaszkodni, általában már a focimeccsnek is vége lett, és a focicsapat is szétszéledt, de bizony a hőscincér még mindig nem jött elő. A bátyám szerint, a cincér pusztá látványa megvéd a boszorkányoktól, és segít megtalálni az angyalokat.

A repedés fölött görnyedtünk most is Gergellyel, de bizony a hőscincérnek nem akaródzott előbújni.

– Hallottad, hogy az utcánkban lakik a boszorkány? – kérdezte aggodalmasan Gergely.

– Itt az utcánkban?

– Itt egészen közel – válaszolta, és mutatta a karját, ami libabőrös lett a félelemtől.

– Hogy néz ki? – kérdeztem, mert szerettem volna tudni, ki lehet az, hogy melyik házban lakik, egyáltalán mindent szerettem volna tudni róla.

– Bibircsók van az orrán.

– Ki csókolta meg? – kérdeztem, mer gondoltam jobb lesz az ilyen csóktól óvakodni.

– Hát a Bibir, az csókolta meg – válaszolta meglepődve Gergely. – Szemmel veri a gyerekeket – tette hozzá a jól értesültek fölényével.

– Szemmel veri a gyerekeket?

– Szemmel, ha mondom! – válaszolta Gergely felháborodva a kételkedésem miatt.

– Tudom, hogy hol lakik a vénasszony, akinek bibircsók van az orrán – mondtam örömmel. – Gyere, nézzük meg!

– Én nem megyek, nem akarok a szemébe nézni – válaszolta Gergely, és a földre bámult.

– Oda nem is szabad, csak a bibircsókjára nézz!

– Nem megyek – válaszolta, és azon nyomban elinált a házuk irányába, majd, uzsgyi, beugrott a kapun. Láttam, hogy még az egyik tornacipője is lerepült a lábáról, de azzal sem törődött.

Óvatosan közelítettem meg a házat, amiben minden gyanúm szerint a boszorkány lakott. Kicsit meghúzódtam az orgonabokor árnyékában, és figyeltem az ámbitusalját, a köpönyegajtót, az udvart, még a baromfiudvar felé is leselkedtem. Veszélyesnek tűnt a vállalkozás, mivel a hátsó udvaron nagyon sok pulyka tollászkodott, meg-megrázták a méregtől ellilult tokájukat, és furcsa, szinte fenyegető hangokat adtak ki. Akkor már biztos voltam benne, hogy jó helyen járok, mert csak a pulyka tartozhat a boszorkány udvartartásához. Bátorságot merítettem, hiszen a szüleimtől hallott mesékben, a jó mindig győzedelmeskedett. A kitartás és a bátorság elnyerte a méltó jutalmát.

Belopakodtam hát a kapun, majd az ablakhoz osontam, mély levegőt vettem és megkocogtattam az ablaküveget. Tudtam előbb-utóbb kinéz a boszorkány. Nem kellett sokat várnom, ki is dugta a fejét. Én csak a bibircsókot néztem, majd futottam, ahogyan csak az erőm bírta. Igen ám, de a vénasszony sem volt rest, hihetetlen fürgén szaladt ki a görbe lábaival a házból és kinyitotta a hátsó udvar kapuját. A pulykáknak sem kellett több, utánam eredtek. Hátranéztem, és láttam a boszorkány fenyeget a seprűjével. A nagy igyekezetben orra estem a földúton, nagyjából leporoltam a ruhám és inam szakadtáig futottam tovább.

Csak a házunk előtt álltam meg, és lerogytam a fal tövéhez. Nemsokára feltűnt a bátyám a barátjával. Hallottam, hogy fészkekről, madártojásokról társalognak. A bátyám barátjának egy parittyá lógott a nyakában, és a tornanadrág, amit viselt, szakadtan lógott az egyik combján. Meg lehetett állapítani, hogy a közeli kerek erdőben járt, madárfészkeket tanulmányozni.

– Mi történt? – kérdezte a bátyám meglepetten, amint meglátott.

– Láttam a boszorkányt – válaszoltam még mindig levegő után kapkodva.

– Ha kivárod, hogy a hőscincér előbújjon a föld gyomrából, akkor ez nem történhetett volna meg veled – mondta és szigorúan vonta össze a szemöldökét.

– Miért, az megvédett volna? – kérdeztem összekoccanó foggal, szinte makogva, mekegve, még mindig remegve.

– Igen, az meg. Nem néztél a szemébe a boszorkánynak? – érdeklődött a bátyám és a szemöldöke a homloka közepéig szaladt.

– Nem, csak a bibircsókját néztem meg.

– Akkor jó, akkor már nem verhet meg a szemével – válaszolta kissé megnyugodva.

– Hát, tényleg vannak boszorkányok? Meg csúnya szájú öregasszonyok is? Meg vannak szemmel verők? – kérdeztem szomorúan, és néztem a tarka-barka rét kéklő katángkóróit, a tüskés mácsonyát, a hatalmas lapuleveleket egy tó közepén. Néztem azt a sok gyönyörűséget, amit ez a tarka-barka rét rejtett. Néztem a nagy titkokat rejtő kéklő messzeséget, és nagyon elszomorodtam, hogy élnek itt bizony boszorkányok is.

– Vannak angyalok is – válaszolta a bátyám.

– Egyszer megláthatom őket is?

– Talán már láttad is, csak nem ismerted fel.

– Hogyan néz ki az angyal? – kérdeztem kíváncsian.

– Az angyalok szőkék és kék szeműek.

– Olyanok, mint anyukánk?

– Erről most nem mondhatok többet, mert előbb a hőscincért kell látnod – válaszolta és mosolygott.

– Vannak sima cincérek is?

– Vannak.

– Honnan ismerem meg, hogy melyik a hős?

– Ne félj, ha oda kerül a sor, megismered.

– Odakerül, odakerül, de mikor kerül oda?

– Most be kell mennünk a házba, mert sokáig voltunk távol. Óvva intelek attól, hogy a kalandodat elmondd édesanyánknak, mert abból soha nem sült ki semmi jó, ha te fecsegni kezdtél.

A nap további részében bebújtam az üres kukoricagóréba, és ott gubbasztottam estig. Csak vacsorára jöttem elő, de nem mertem előhozakodni, hogy láttam a boszorkányt, megtudtam, hogy szemmel veri a gyerekeket, megtudtam, hogy némely asszonynak csúnya szája van, és talán engem is szájára vett a falu.

Gergelyt hiába vártam, nem jött hozzánk. Én nagyon sokára győztem le a büszkeségem, hogy meglátogassam. Még be sem léptem a köpönyegajtójukon, amikor az anyja rám ripakodott, hogy elcsavartam a fia fejét, mert egy kis boszorkány vagyok. Jobban szemügyre vettem Gergelyt, akkor vettem észre, valóban ferdén áll a feje a nyakán, főleg akkor, amikor az anyjához búj.

Az anyja csípőre tette a kezét, és azt rikácsolta, hogy hátraköti a sarkam. Nekem sem kellett több, megmondtam neki, hogy ha így beszél velem, akkor a Bibir megcsókolja, és akkor nézheti magát. Erre még mérgesebb lett, a seprűt is elővette, de azt már nem vártam meg, hogy ki is söprűzzön a házból. Elhatároztam, egy darabig nem megyek hozzájuk, egyrészt, hogy felejtsem a barátom anyja, másrészt, hogy gyógyuljon a barátom. Első utam a tavacskához vezetett, aminek a tükrében megnéztem magamat, mert attól tartottam, hogy tudtomon kívül megcsókolta a Bibir, de bibircsóknak nyoma sem volt az arcomon. Még az a szerencse, mert akkor aztán szájára venne a falu.

Elmúlt a nyár, a nap bágyadtan nézett le a földre, de még annyi ereje volt, hogy színesre fesse a leveleket. Egy nyárvégi napon, amikor már a nap a látómező szélére ballagott, akkor pillantottam meg végre a hőscincért. Egy fatörzsön helyezkedett el, fejét megemelte, hatalmas

csápjait méltóságteljesen mozgatta, látszott, hogy nem fél senkitől. Úgy tűnt, mintha engem nézett volna. Fekete köpenye a hátára simult, majd szétnyílt, és a hőscincér elrepült.

Az ősz nyomában már ott loholt a tél, megrázta a felhőket és lassan szitált a hó. Egyik reggel az ablakunkat telerajzolta valaki jégvirágokkal. Én próbáltam kitalálni a mintázatok vajon mit jelentenek, de megzavartak a varjak, mert a kerítésen gubbaszkodva károgtak, hogy kár.

A bátyám a vállamra tette a kezét.

– Látod ezeket az angyalok rajzolták ide.

Az öcsém egészen az ablaküveghez bújt, és rálehelte. A jégvirágok eltűntek egy kis helyen, majd újra megjelentek, amint az öcsém kicsit hátrébb húzódott, és a jégvirágokat újra rajzolták az angyalok. Az angyalok itt élhetnek, talán a házban, a ház körül vagy a tarka-barka réten, nem tudhattam pontosan, de biztos voltam abban, hogy egészen közel van hozzánk legalább egy angyal, ami nagy megnyugvással töltött el.

Az idő gyorsan pergette le a napokat, heteket, hónapokat, éveket, még a házikót is magával ragadta.

Az én igaz mesém is tovább tartott volna, ha az idő megállt volna, de csak a tarkabarka rét maradt a kéklő katángkórókkal, ahol pillangók repkednek, reggelenként pacsirták énekelnek, békák kuruttyolnak és kutyák ugatják a holdat az éjszaka csendjében. Egyszer elviszlek benneteket arra a tarkabarka rétre, ahol a ház állt, ahová jégvirágokat rajzoltak az ablakra az angyalok.

Első munkanapom

(Paródia, irodalmi pályázaton közlésre kiválasztott írás)

Mamikám elkísért, amikor dolgozni mentem a városba, és leültünk egy padra a nagy forgatagban. Mamikám, aki tulajdonképpen nem is a Mamikám, csak ő nevelt fel.

Töméntelen sok ember jött, ment, és én nem győztem kapkodni a fejem. Megvakartam a lábam szárán egy szúnyogcsípést, mert igen viszketett. Megvakartam annak ellenére, hogy Mamikám számtalanszor figyelmeztetett, hogy elfertőződik, ha kaparom. Szót szoktam fogadni Mamikámnak, mert ő a lehető legjobbat akarja nekem. Igen megszomjaztam, olyan lett a szám, mint a tapló, úgy kiszáradt, de hiába néztem bármerre, bizony én egy kutat sem láttam. Azt mondta a Mamikám, hogy kérdezzek meg egy járókelőtől, hogy hol van itt kút. Láttam egy öltönyös férfit az utcán közeledni, a Mamikám is azt mondta ő jó lesz erre a célra. Odamentem hozzá, és illedelmesen megkérdeztem, hogy hol talállok én itt kutat, de ő csak értetlenül bámult rám, hozzátettem, hogy értse meg végre, azért keresem a kutat, mert igen megszomjaztam. Azt válaszolta, talán a főiskolán a vécébe talállok csapat. Éktelen méregbe gurultam, hát mit képzelsz magáról. Meg is mondtam neki, hogy akárhonnán is jöttünk, azért a vécéből nem iszunk, és sértődötten visszamentem a Mamikámhoz.

Mamikám a lelkemre kötötte, hogy tegyek meg minden tőlem telhetőt, az új munkahelyemen, csak arra vigyázzak, hogy ne imádkozza le rólam senki a bugyogómat, mert akkor én is megesett leszek, és ő azt a férfit megmogyorózza, de már indulnom kellett a munkahelyemre, ahol délig zökkenőmentesen ment minden. Az irodista kisasszony elment ebédelni, és rám bízta a telefont. Gondoltam drága jó Istenem, csak meg ne szólaljon, de megcsörrent az a fránya telefon. Felvettem, és egy férfitelefonáló hibát jelentetek be, hogy csepeg a frizsiderje, vagy mi a szösz, és küldjek ki egy szerelőt. Kicsit elcsodálkoztam, én még nem láttam itt egy szerelőt sem egész délelőtt. Frizsidert vagy mi a szöszt sem láttam, próbáltam megnyugtatni a telefonálót, hogy nem baj az, ha egy kicsit csurog, csepeg, de csak erősködött, hogy az nagyon kellemetlen. Nyugtattgattam, hogy én elhiszem, de Mamikám azt mondta, hogy tűróké és szenvedőké a menyek országa. Azt mondta őt nem érdekli az én Mamikám, őt a szerelő érdekli. Elcsodálkoztam, de gondoltam biztos ez a férfi a fiúkat szereti. Mondta a nevét, de olyan kacskaringós neve volt, hogy nem tudtam leírni, azt válaszolta, hogy megoldjuk, mert betűzi. Nagyon megörültem ugye, mert így mindkettőnk gondja megoldódik. Gondoltam betűzi az ablakon a rácshoz, de ő elkezdte mondani a neveket, de annyi nevet mondott, hogy nem tudtam elképzelni mit akar ezzel a sok keresztnévvel, kicsit csodálkoztam is, hogy a jó anyukája ennyi nevet adott neki. Azt gondoltam, na, jól van én béketűrő vagyok, mert azt mondta a Mamikám, hogy legyenek az, de ez már nekem is sok. Azt kérdezte a telefonáló, hogy betűzze-e még egyszer. Csodálkoztam, hogy már egyszer betűzte. Néztem a rácsot az ablakon, mert az ablakon rács volt, gondolom a raktár miatt, hogy ne hatoljon oda be senki. Mamikám is mondta, hogy óvakodjak a behatolástól, erre letettem a telefont, mert visszajött a főnök, és kérdezte mi újság van. Mondtam neki, hogy valakinek csepeg a valamije, szerelőt kért, de majd betűzi a címet, gondolom a rácshoz, tettem hozzá, mert úgy nézett rám a főnök, mint aki egy árva szavamat nem érti. Annyit tudok, hogy férfi volt, akinek csepeg a valamije, mondtam a főnöknek, hogy ő is értse, de ő csak forgatta a szemét, mint a vett malac, majd hátrament a raktárba. Na, jól van gondoltam, megpihenek, de újra megcsörrent a telefon. Felvettem, megint egy férfi volt, a főnököt kereste, és nagyon udvariasan mondtam, hogy adom, és letettem a kagylót. Mamikám mondta, hogy legyenek mindig udvarias. Szóltam a főnöknek, hogy jöjjön, mert telefonja van. Ő megint csak bámult, mint a borjú az új kapura, és azt mondta, hogy ne szórakozzak vele. Elkezdtem mondani, hogy én munkaidőben nem szórakozok, mert a Mamikám, de nem

tudtam befejezni, mert azt mondta a főnök, hogy higgyem el a Mamikám őt, egy cseppet sem érdekl. Csörgött a telefon, a főnök megelőzött és felkapta a kagylót, de kiújult a lumbágója, és úgy maradt. Még szerencse, hogy nem én maradtam úgy, mert azt mondta a Mamikám, hogy arra, vigyázzak, hogy nehogy úgy maradjak, de nem én maradtam úgy, hanem a főnök, aki megint forgatta a szemét, de most olyan vörös lett, mint akit megmogyoróztak. Meg is sajnáltam szegényt, mert biztos az az értetlen ember telefonált megint, akinek csepeg a valamije. A főnök mély levegőt vett, rám nézett, láttam szegény nem volt a maga ura a fájdalom végett, és halkán szótagolva mondta, hogy köszöni a munkámat, nekem már nem kell jönni, látatlanba leigazol nekem két hetet, csak menjek. Magyarázott valamit a próbaidőről meg a felmondásról, de még mindig úgy görnyedt össze, mint aki úgy maradt. Mondtam én lassan megyek is, de az válaszolta, hogy mehetek gyorsan is a jó Mamikámhoz. Gondoltam én is jobb, ha visszamegyek a Mamikámhoz, aki, de tulajdonképpen nem is a Mamikám, csak ő nevelt fel.